

Kutseaasta

Täiendõpe

Kutseaasta

Esmaõpe

**Kutseaasta III etapi seire kokkuvõte
2006/2007**

Tallinn 2007

KUTSEAASTA

KUSTEAASTA RAKENDAMINE EESTIS

Kutseaasta III etapi seire kokkuvõte 2006/2007

Koostaja: Eve Eisenschmidt

 TLÜ KIRJASTUS

TALLINN 2007

KUTSEAASTA

KUSTEAASTA RAKENDAMINE EESTIS

Kutseaasta III etapi seire kokkuvõte 2006/2007

Kutseaasta seire läbiviimist on toetanud EV Haridus- ja teadusministeerium ja Euroopa Liit

Koostaja: Eve Eisenschmidt
Andmetöötlus: Epp Reiska
Töötlus ja kujundus: Sirli Vabamäe ja Janno Kriiska
Ankeetide läbiviijad: Kaia Köster Tallinna Ülikooli kutseaasta programmijuht
Valdek Rohtma, Tartu Ülikooli kutseaasta programmijuht

Veebiversioon: www.tlu.ee/kutseaasta, www.ht.ut.ee/kutseaasta

Kontakt: eve@hk.tlu.ee

ISSN: 1736-6798

Autoriõigus: Eve Eisenschmidt, 2007

Autoriõigus: Tallinna Ülikool, 2007

Sisukord

Sissejuhatus	5
1. Nooremõpetajate üldandmed	6
2. Nooremõpetaja enesekohased arusaamad ning hinnang enda valmisolekule ja arengule esimesel tööaastal	8
3. Professionaalne areng ning koostöö	22
4. Õpetaja kutsestandardis kirjeldatud kutseoskuste areng Tallinna Ülikoolis tugiprogrammi läbinute hinnangul	26
5. Koostöö mentoriga	31
6. Õppimine organisatsioonis	34
7. Kutseaasta, kutseaasta tugimaterjalide ning tugiprogrammi kasutegur	36
Kokkuvõte	50
Lisa 1. Mida oled õppinud aasta jooksul enda kui õpetaja kohta?	53
Lisa 2. Mida oled õppinud oma kolleegidelt?.....	54
Lisa 3. Mida oled õppinud oma kooli juhtkonnalt?	55
Lisa 4. Mida oled õppinud õpilaste kohta, keda õpetad?.....	56
Lisa 5. Keskmise hinnang kutseaasta, kutseaasta tugimaterjalide ning tugiprogrammi kasutegurile.	57
Lisa 6. Millised tugiprogrammis käsitletud teemad olid sinu jaoks kõige olulisemad?	58
Lisa 7. Mida soovitaksid tugiprogrammis muuta?.....	59
Lisa 8. Mida oled õppinud lastevanemate kohta?.....	60

Sissejuhatus

Kutseaasta algajate õpetajate sisseelamise ja professionaalse arengu toetamiseks esimesel tööaastal rakendus 2006/2007 õppeaastal kolmandat aastat. Paralleelselt toimub pidev seire ja arendustegevus.

2006/2007 õppeaastal osales kutseaastal 159 nooremõpetajat, neist 64 läbis kutseaasta Tartu Ülikool ja 95 Tallinna Ülikooli juures. Nooremõpetajate küsitlused viidi läbi ajavahemikus september 2006 kuni juuni 2007. Nooremõpetajate küsitlused viidi läbi igal kutseaasta tugigrupi sessioonil (neli korda õppeaasta jooksul), mentorite oma kutseaasta alguses ja lõpus (kaks korda õppeaasta jooksul). Kutseaasta seire käigus on analüüsitud 134 nooremõpetaja ankeete.

Antud seire raames oli eesmärk suuremat tähelepanu pöörata ülikoolipoolse tugiprogrammi kvaliteedile, siis on nooremõpetajate vastuseid analüüsitud vastavalt tugiprogrammi läbimise kohale. Samas on selle aastal vastavas ülikoolis tugiprogrammi läbinud valdavalt ka selle ülikooli vilistlased. Seega, saab andmeid kumbagi ülikooli esmaõppe kui ka tugiprogrammi kvaliteedi kohta.

Mentorikoolituses osales 172 õpetajat, neist 103 Tallinna Ülikoolis ja 69 Tartu Ülikoolis. Mentoritega selle seire raames eraldi küsitlust läbi ei viidud, kuid küsiti tagasisidet mentorkoolituse korralduse ja sisu kohta.

III etapi seire läbiviimisel kasutati Tallinna ja Tartu Ülikooli tugiprogrammides erinevaid küsimustikke, mis tegi analüüsi keerukaks.

Seire annab ülevaate algajate õpetajate enesekohastest uskumustest, professionaalsest arengust ja koostööst, õppimisest organisatsioonis ning koostööst mentoriga. Viimane osa analüüsib kutseaasta rakenduslikke aspekte.

Seire põhjal tehakse ettepanekuid muutusteks esmaõppes, kutseaasta rakendamises ja jätkuvaks täiendamiseks.

1. Nooremõpetajate üldandmed

Kutseaasta seire viidi läbi ankeetküsitlusena. Küsitlus leidis aset iga õppeveerandi lõpul. Tegemist oli seega nn longituuduurimusega, mis võimaldab vaadelda nooremõpetaja arengut esimese tegevusaasta jooksul. Vastajatel paluti küll kasutada iga kord sama nime või pseudonüümi, kuid osa respondente eirasid seda palvet ning seetõttu jäid mõned ankeedid identifitseerimata.

Tabel 1. Vastajate sooline jaotus

	Vastanute arv	Osakaal (%)
Naine	125	93
Mees	9	7
Kokku	134	100

Kokku analüüsiti kutseaasta monitooringu seire raames 134 nooremõpetaja ankeeti. Vastajatest olid 93 protsenti naised ja 7 protsenti mehed.

Tabel 2. Vastajate vanuseline jaotus

Kõige noorem	Kõige vanem	Keskmine
21	54	25,4

Vastajate keskmine vanus oli 25,4 aastat. Noorim ankeeditäitja oli 21 aastane ja vanim 54 aastane.

Tabel 3. Vastajate jaotus haridusasutuse tüübi järgi

	Vastanute arv	Osakaal (%)
Üldhariduskool	56	45
Kutsekool	8	6
Lasteaed	60	48
Kokku	124	100

Seekordses seires oli peaaegu võrdselt lasteaedades ja üldhariduskoolides õpetavaid pedagooge (vastavalt 48% ja 45%). Kutsekoolides töötas vaid 6 protsenti respondentidest, mistõttu neid ka edaspidistesse võrdlustesse kaasata ei saanud.

Tabel 4. Vastajate jaotus õpilaste arvu järgi haridusasutuses

	Vastanute arv	Osakaal (%)
Kuni 100	4	7
100-250	11	19
250-500	10	18
500 ja enam	30	53
Ei tea	2	4
Kokku	57	100

Üle poole vastajatest (53%) töötas koolides, kus õpilasi on 500 ja rohkem. Peaaegu võrdselt (19 ja 18 protsenti) oli neid, kelle kooli suuruseks on 100- 250 ja 250 kuni 500 õpilast. Väikestes, kuni 100 õpilasega koolides töötavate õpetajate osakaal oli väikseim (4%)

Tabel 5. Vastajate jaotus lõpetatud haridusasutuse järgi

	Vastanute arv	Osakaal (%)
Tallinna Ülikool	33	27
Tartu Ülikool	35	29
Tallinna Ülikooli kolledžid	10	8
Tartu Ülikooli kolledžid	13	11
Tallinna Pedagoogiline Seminar	21	17
Muu	9	7
Kokku	121	100

Peaaegu võrdselt oli vastajaid, kes olid lõpetanud Tallinna Ülikooli või Tartu Ülikooli (27 ja 29 protsenti). Veidi vähem, 17 protsenti, oli Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetajaid. Tallinna ja Tartu Ülikooli Kolledžitest ning muudest kõrgkoolidest (Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Eesti Kunstiakadeemia ja Eesti Maaülikool) on kõigist vastajaid 10 protsenti ringis. Edaspidistes võrdlustes lõpetatud koolide lõikes on peamiselt võrreldud Tallina ja Tartu Ülikooli ning Tallinna Pedagoogilist Seminari, kuna teiste koolide lõpetajate osakaalud olid liialt väikesed.

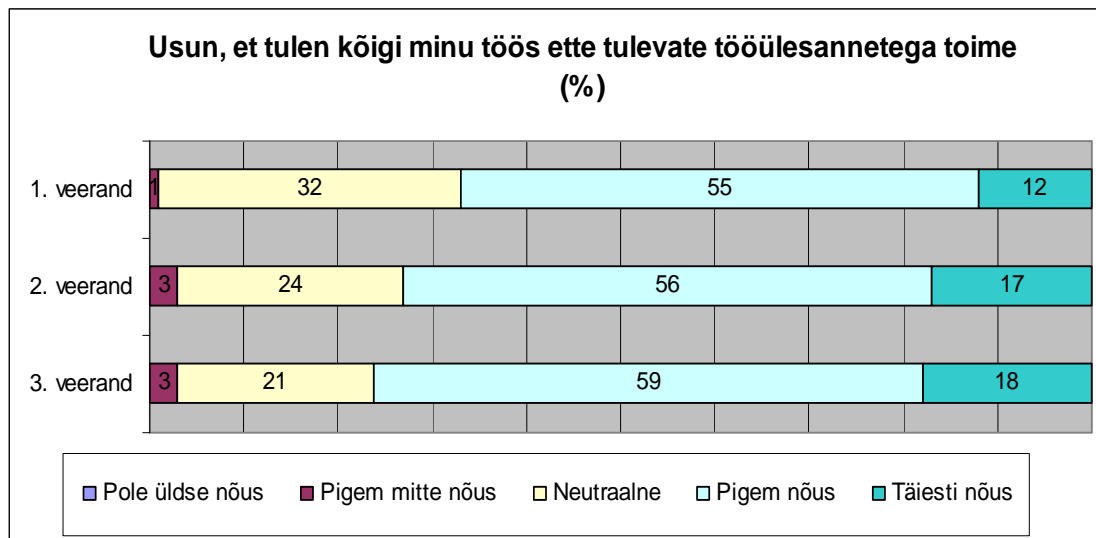
Tabel 6. Vastajate jaotus tugiprogrammi läbimise koha järgi

	Vastanute arv	Osakaal (%)
Tallinna Ülikool	82	61
Tartu Ülikool	52	39
Kokku	134	100

Tugiprogrammid toimusid sel aastal Tallinna Ülikoolis ja Tartu Ülikoolis. 61 protsenti vastajatest osales Tallinna Ülikoolis toimunud tugiprogrammis ning 39 protsenti Tartu Ülikoolis toimunud.

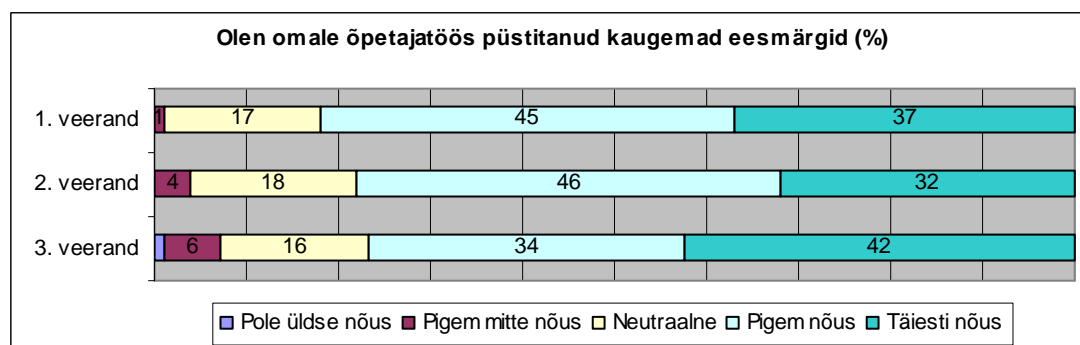
2. Nooremõpetaja enesekohased arusaamad ning hinnang enda valmisolekule ja arengule esimesel tööaastal

Võrreldud on antud küsimuste raames kolme veerandit, sest neljandal veerandil esitati järgnevad küsimused vaid Tartu tugiprogrammis osalenutele.

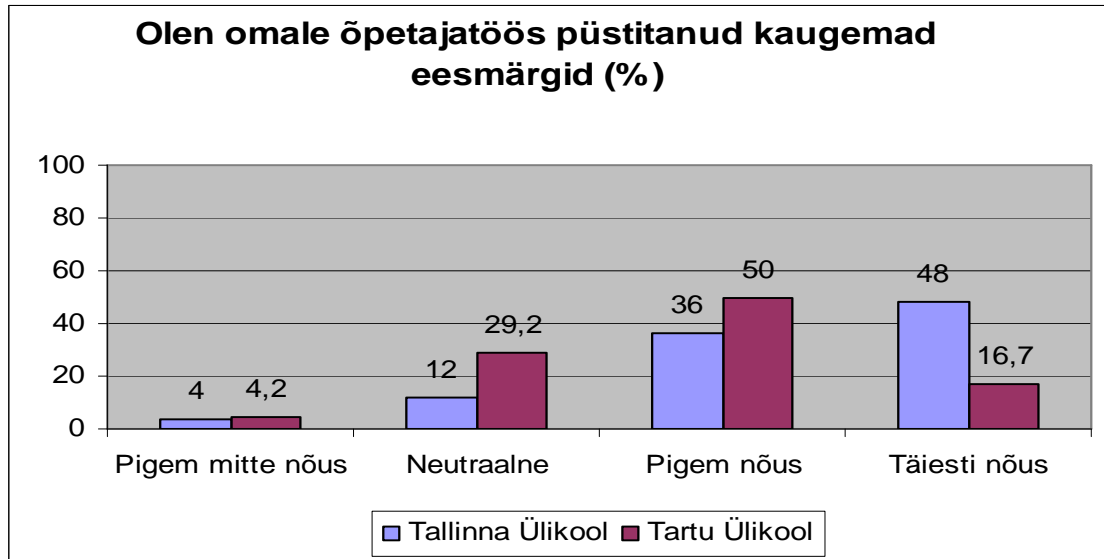
Joonis 1 Usun, et tulen kõigi minu töös ette tulevate tööülesannetega toime

Üldise tendentsina kasvas veerandite lõikes nende vastajate osakaal, kes pigem nõustusid või täielikult nõustusid väitega, et tulevad oma tööülesannetega toime (67% 1. veerandil 77% 3. veerandil). Kasv toimus nende arvelt, kes esimesel veerandil andsid küsimusele neutraalse vastuse (1. veerandil 32 % ja 3. veerandil 21 %). Nende osakaal, kes arvavad et pigem ei saa hakkama jäi veerandite lõikes enamvähem samaks olles samas marginaalne (1- 3 %). Neid, kes antud väitega üldse ei nõustunud, ei olnudki.

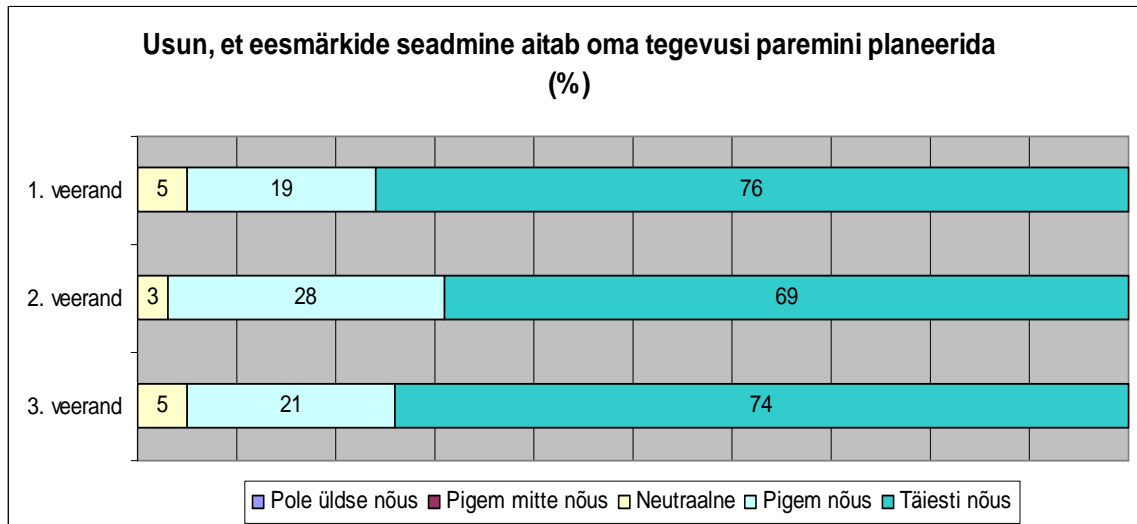
Joonis 2 Olen oma õpetajatöös püstitanud endale kaugemad eesmärgid, mille poole liikuda

Väitega „Olen oma õpetajatöös püstitanud kaugemad eesmärgid, mille poole liikuda” nõustuti veerandite lõikes aina vähem. Esimesel veerandil oli neid, kes polnud sellega nõus või pigem polnud sellega nõus 1%, teisel veerandil 4% ja kolmandal veerandil 8%. Samas vähenes nende hulk, kes olid väitega pigem nõus või täiesti nõus: 1. veerandil 82%, teisel veerandil 78% ja kolmandal veerandil 76%. Samas tõusis kolmandal veerandil kõrgeimale tasemele (42%) nende hulk, kes ütlesid et on väitega täiesti nõus.

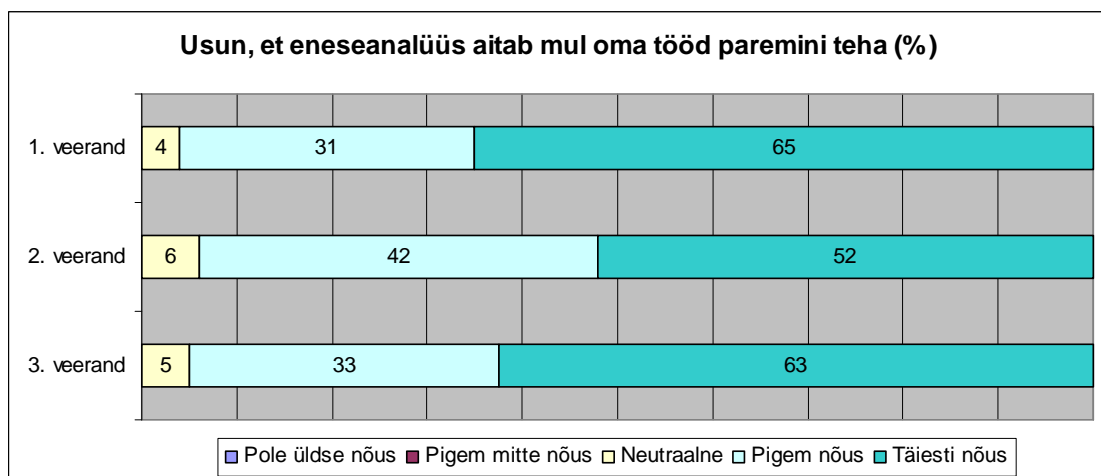
Joonis 3 Olen oma õpetajatöös püstitanud endale kaugemad eesmärgid, mille poole liikuda. Võrdlus Tartu ja Tallinna Ülikoolide lõpetajate vahel.

Olulised erinevused ilmnisid selle küsimuse puhul Tartu ja Tallinna Ülikooli lõpetanud vastajate vahel. Tallinna Ülikooli lõpetajad olid antud väitega kindlamalt nõus. Neist pea pooled (48%) ütlesid, et on väitega „Olen oma õpetajatöös püstitanud kaugemad eesmärgid” täiesti nõus. Sama vastuse andsid Tartu Ülikooli lõpetanud vastajatest vaid 16,7%. Samas ütlesid pooled TÜ lõpetajatest, et on väitega pigem nõus. Tartu Ülikooli lõpetajaid oli rohkem nende hulgas, kes andsid väitele neutraalse hinnangu (TÜ- 29,2 % ja TLÜ- 12%).

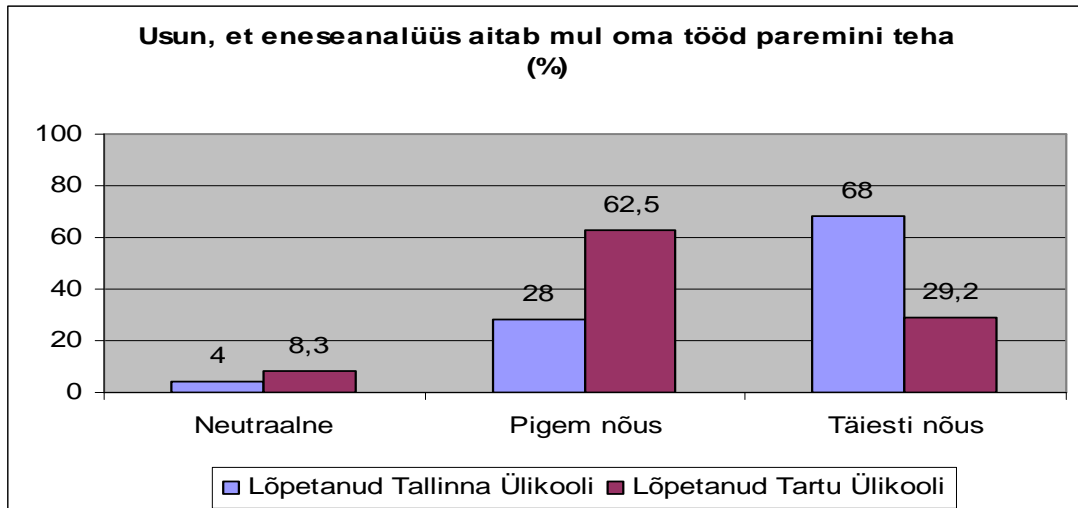
Joonis 4 Usun, et eesmärkide seadmine aitab oma tegevusi paremini planeerida.

Väitega „Usun, et eesmärkide seadmine aitab oma tegevusi paremini planeerida.” nõustusid pea kõik vastajad kõigi veerandite lõikes (1. veerandil 95%, 2.veerandil 97% ja 3. veerandil 95%). Neutraalsele seisukohale jäi 3- 5% ja väitega mitte nõustujad puudusid.

Joonis 5 Usun, et eneseanalüüs aitab mul oma tööd paremini teha

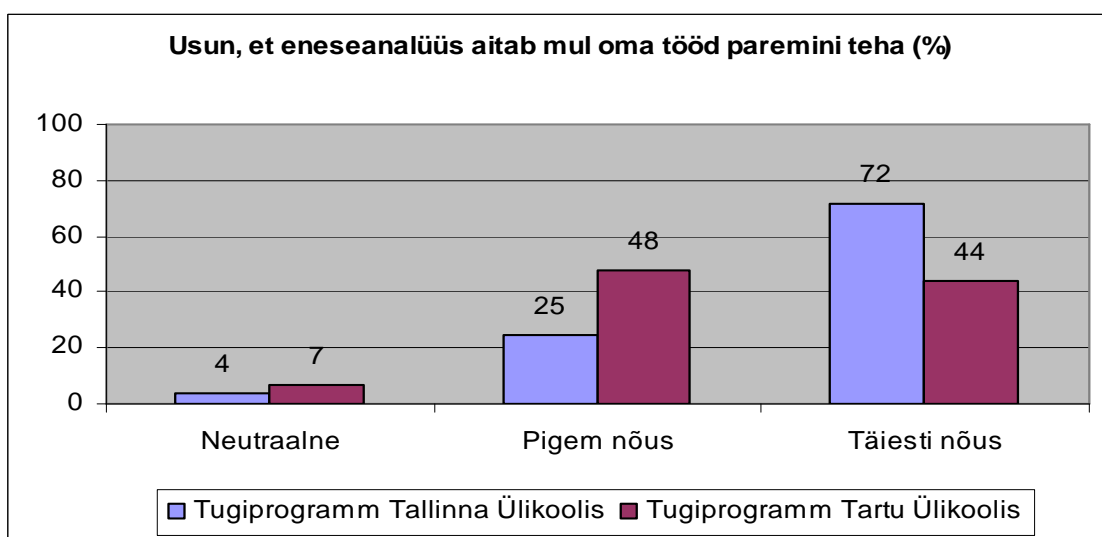
Väitega „Usun, et eneseanalüüs aitab mul oma tööd paremini teha” nõustusid peaaegu kõik vastajad kõigil veeranditel (1. veerandil 96%, 2. veerandil 95% ja 3. veerandil 96%) Neutraalsele seisukohale jäi 4- 6% vastanutest ja väitega mittedõustujaid ei olnud.

Joonis 6 Usun, et eneseanalüüs aitab mul oma tööd paremini teha, võrdlus lõpetatud kooliti

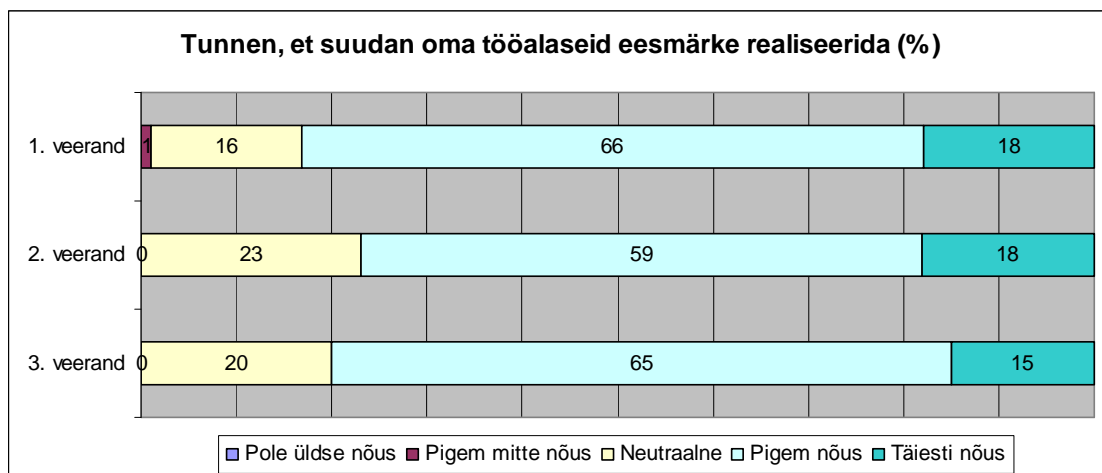
Olulised erinevused ilmnesid Tallinna ja Tartu Ülikooli lõpetajate ning Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinud vastajate vahel. (suures osas need vastajad ilmselt kattuvad, sest Tartu Ülikoolis tugiprogrammi läbinutest olid väga paljud ka selle kooli vilistlased).

Eneseanalüüsi pidasid olulisemaks Tallinna Ülikooli lõpetanud vastajad, kellest 68% nõustusid väitega täielikult. Sama hinnangu andsid 29,2% Tartu Ülikooli lõpetanute. Rohkem kui Tallinna Ülikooli lõpetajaid oli neid aga vastajate hulgas, kes olid väitega pigem nõus (TÜ- 62,5%, TLÜ- 28%) või kes jäid neutraalsele seisukohale (TÜ- 8,3%, TLÜ- 4%).

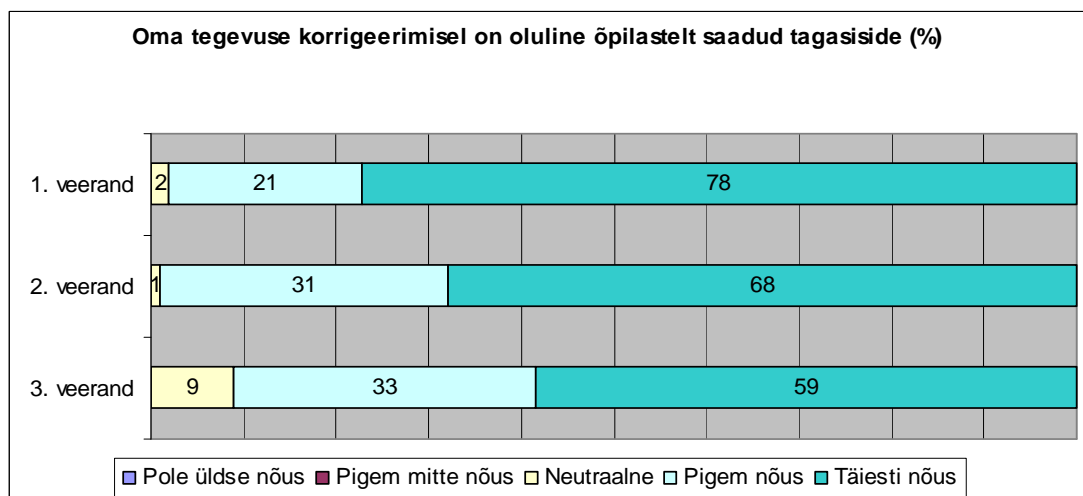
Joonis 7 Usun, et eneseanalüüs aitab mul oma tööd paremini teha, võrdlus tugiprogrammi läbimise koha järgi.

Eneseanalüüsi hindasid olulisemaks Tallinna Ülikoolis tugiprogrammi läbinud vastajad: 72% neist nõustus täielikult väitega, et eneseanalüüs aitab tööd paremini teha. Tartu Ülikoolis tugiprogrammi läbinute hulgas oli sama vastuse osakaal 44%. Tartu Ülikoolis tugiprogrammi läbinutest olid pea pooled väitega pigem nõus (TÜ- 48%, TLÜ- 25%). Neutraalsele seisukohale jäid 7% Tartus ja 4% Tallinnas tugiprogrammi läbinutest.

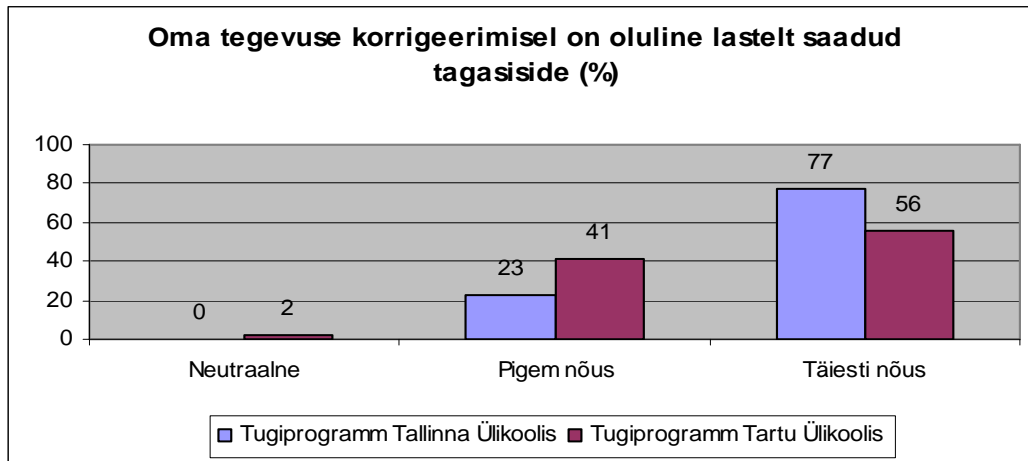
Joonis 8 Tunnen, et suudan oma töölaseid eesmärke realiseerida

Nõustumine väitega „Tunnen, et suudan oma töölaseid eesmärke realiseerida” ei ole veerandite lõikes oluliselt muutunud. 1. veerandil andsid sellele hinnanguks pigem nõus või täiesti nõus 84%, 2. veerandil 77% ja 3. veerandil 80%. Ka neutraalse hinnangu andnute osakaal jäi enamvähem samaks kõikudes 20% ümber.

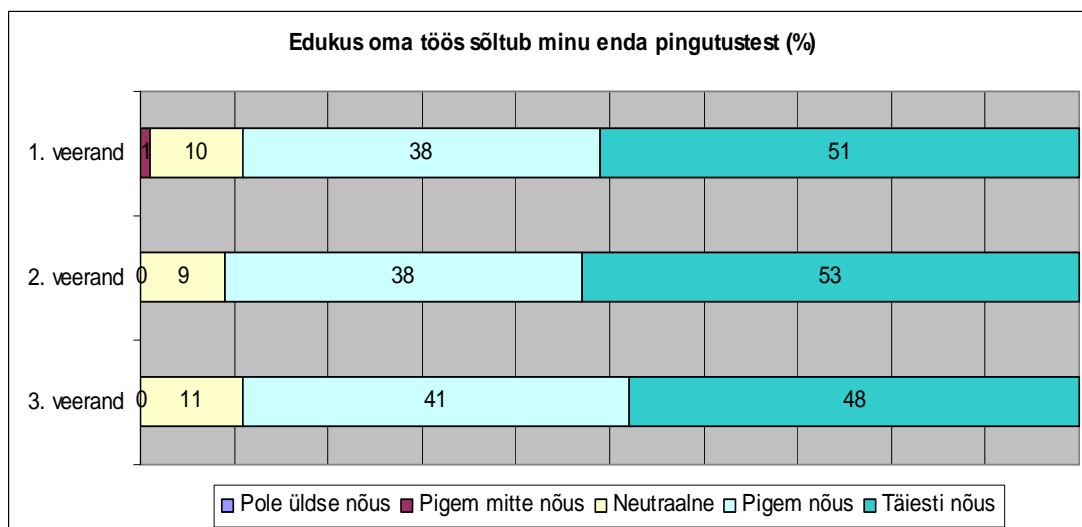
Joonis 9 Oma tegevuse korrigeerimine lähtuvalt õpilastelt saadud tagasisidest on oluline

Väitega „Oma tegevuse korrigeerimisel on oluline õpilastelt saadud tagasiside” nõustuti veerandite lõikes aina vähem. Langes eelkõige nende osakaal, kes märkisid vastuseks täiesti nõus (78-lt 59 %). Pigem nõustunute hulk kasvas 21 %33-le. Viimasel veerandil kasvas märgatavalt nende hulk, kes hinnangut anda ei osanud. (Neutraalne-9%)

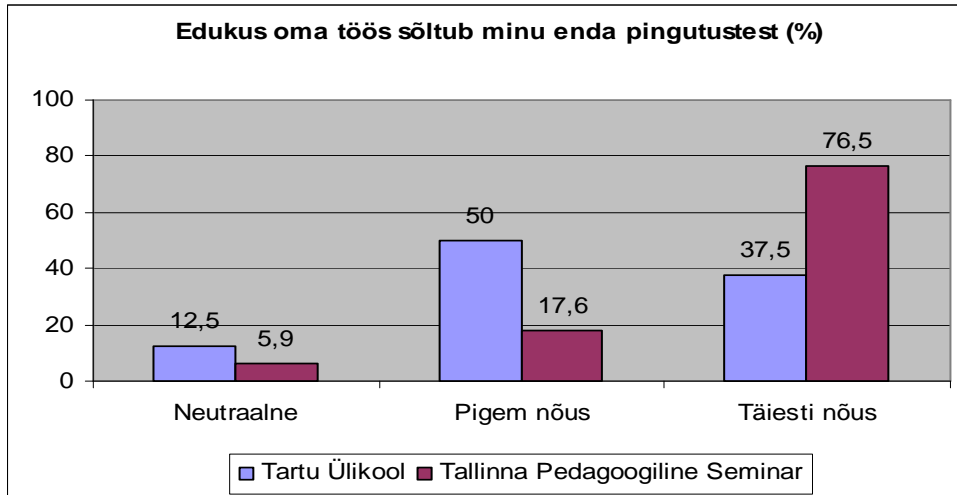
Joonis 10 Oma tegevuse korrigeerimine lähtuvalt õpilastelt saadud tagasisidest on oluline, võrdlus tugiprogrammi läbimise koha järgi

Olulised erinevused ilmselid tugiprogrammi Tallinna ja Tartu Ülikoolis läbinute vahel. Tagasisidet pidasid olulisemaks Tallinna Ülikoolis tugiprogrammi läbinud vastajad (77%- täiesti nõus, 23% pigem nõus). Tartu Ülikoolis tugiprogrammis osalenute vastused jagunesid võrdsemalt nende kahe variandi vahel (täiesti nõus- 56% ja pigem nõus- 41%), samuti oli 2% neid, kes vastasid variandiga „neutraalne”.

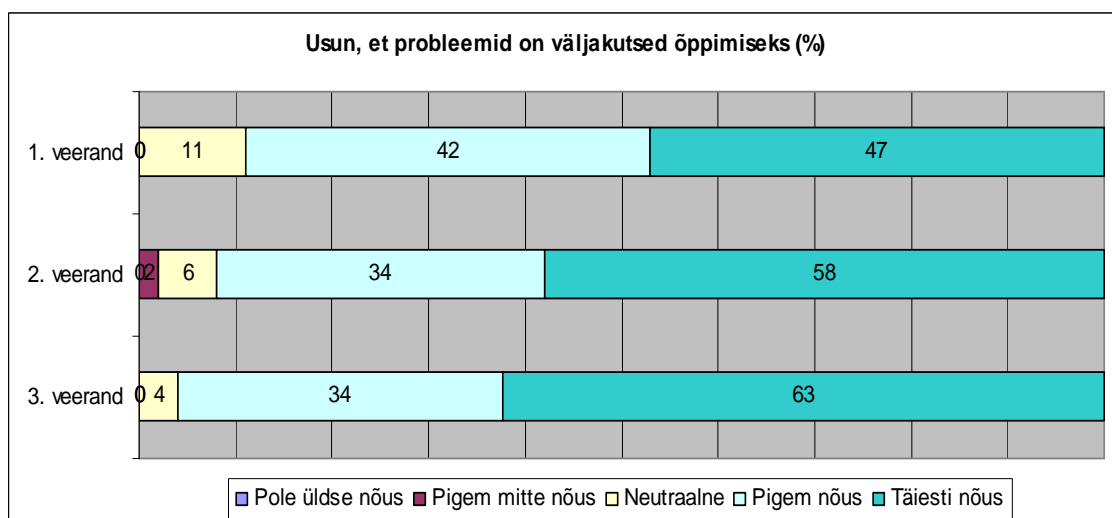
Joonis 11 Minu edukus oma töös sõltub enda pingutustest

Nõustumine väitega „Edukus oma töös sõltub minu enda pingutustest” ei ole aasta jooksul eriti muutunud. Kõigil veerandeil vastas umbes 90% respondentidest nõustuvalt ning 10% ei võtnud seisukohta.

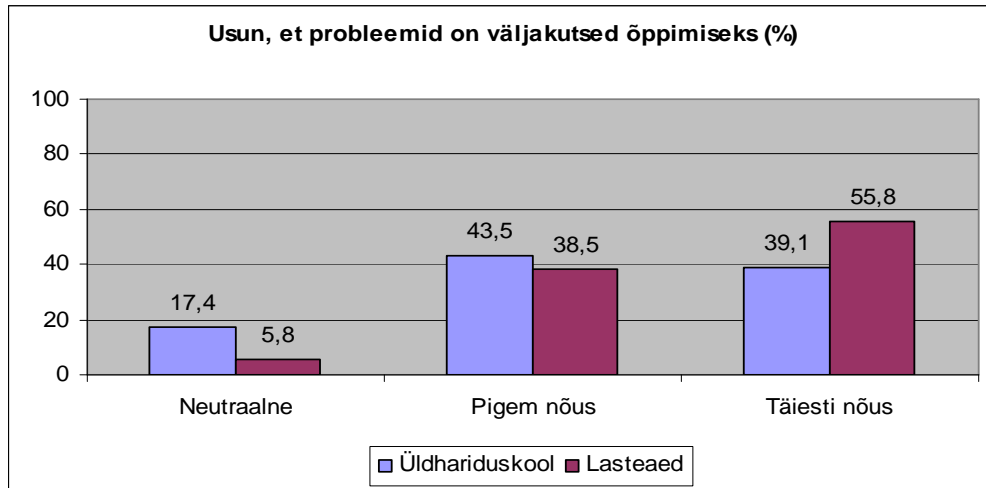
Joonis 12 Minu edukus oma töös sõltub enda pingutustest, võrdlus lõpetatud kooliti.

Olulised erinevused esinesid selle küsimuse puhul Tartu Ülikooli ja Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetajate vahel. Pedagoogilise Seminari lõpetanud vastajad olid väitega kindlamalt nõus: 76,5 % neist andis hinnanguks täiesti nõus, Tartu Ülikooli lõpetanute hulgas andis sellise hinnangu vaid 37,5%. Tartu Ülikooli lõpetajatest pooled ütlesid, et on selle väitega pigem nõus (TPS- 17,6%). Ka neutraalse hinnangu andnute hulgas oli rohkem Tartu Ülikooli lõpetanuid. (TÜ- 12,5% ja TPS- 5,9)

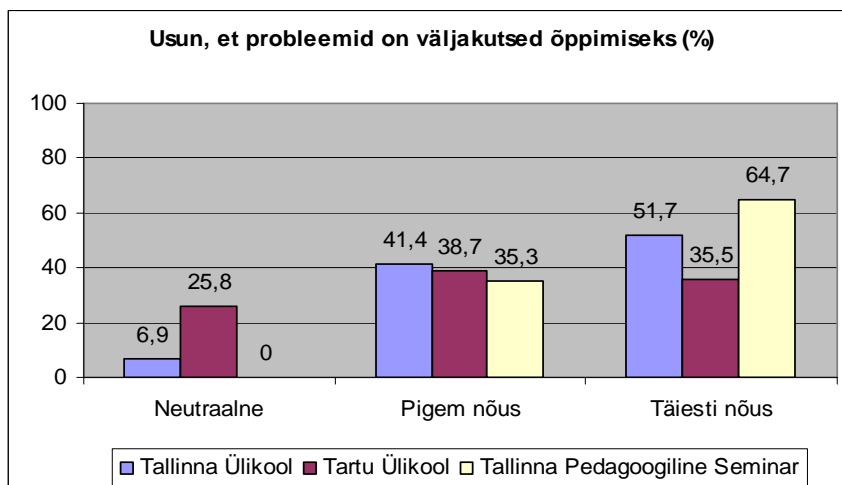
Joonis 13 Usun, et probleemid on väljakutsed õppimiseks

Aasta jooksul kasvas nende hulk, kes olid väitega „Usun, et probleemid on väljakutsed õppimiseks” täiesti nõus. (1. veerand 47%, 3. veerand 63%). Kasv toimus peamiselt nende arvelt, kes andsid hinnanguks pigem nõus (1. veerand 42% ja 3. veerand 34%) ning nende arvelt, kes jäid neutraalseks (1. veerand 11%, 3. veerand 4%)

Joonis 14 Usun, et probleemid on väljakutsed õppimiseks, võrdlus haridusasutuse tüüptide järgi.

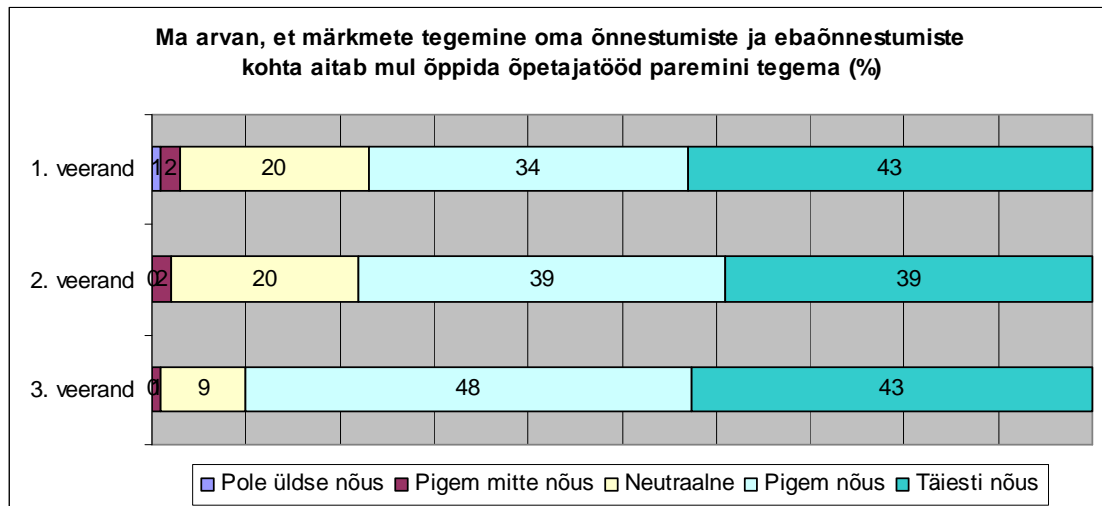
Olulised erinevused antud küsimuse osas ilmsid haridusasutuse tüübiti, kus vastaja töötas. Üle poole lasteaiatõpetajatest (55,8%) olid väitega täiesti nõus ja 38,5% pigem nõus. Neutraalseks jäänute osakaal oli 5,8%. Üldhariduskoolide õpetajate hinnangud jagunesid ühtlasemal: täiesti nõus- 39,1%, pigem nõus- 43,5 ja neutraalne- 17,4%.

Joonis 15 Usun, et probleemid on väljakutsed õppimiseks, võrdlus lõpetatud koolide järgi.

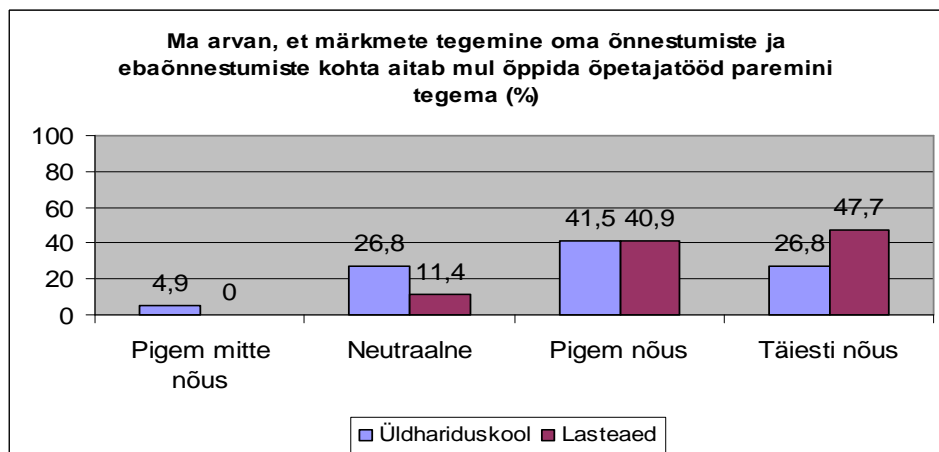
Samuti tulid ilmsiks olulised erinevused sõltuvad kõrgkoolist, mille vastaja oli lõpetanud. Kõige positiivsemaid hinnanguid andsid Tallinna Pedagoogilises Seminaris

õppinud vastajad: täiesti nõus- 64,7%, pigem nõus- 35,3%. Tallinna Ülikooli lõpetanud respondendid olid oma hinnangutes veidi tagasihoidlikumad kuid siiski vastas üle poole neist (51,7%) variandiga täiesti nõus, 41,4% ütlesid, et nad on pigem nõus ning 6,9% jäid neutraalseks. Seevastu Tartu Ülikoolis õppinud vastajate hinnangud jagunevad võrdsemalt kõigi kolme eelpoolmainitud variandi vahel: täiesti nõus- 35,5%, pigem nõus- 38,7% ja neutraalne- 25,8%.

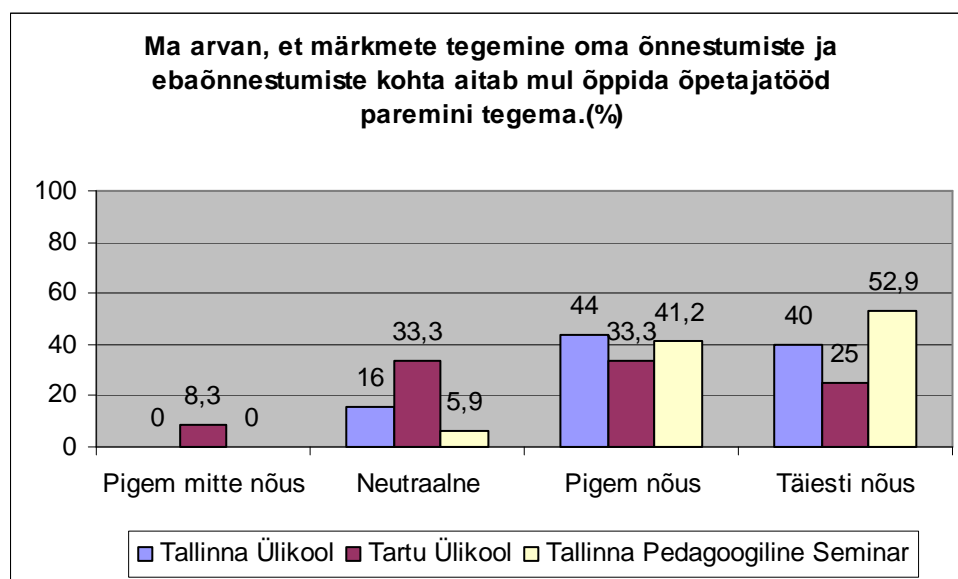
Joonis 16 Ma arvan, et märkmete tegemine oma õnnestumise ja ebaõnnestumiste kohta aitab mul õppida õpetajatööd paremini tegema.

Esimese kahe veerandi jooksul olid sellele küsimusele antud hinnangud peaaegu muutumatud: Väitega nõustus esimesel veerandil 77% ja teisel veerandil 78% vastanutest, neutraalsel seisukohal oli mõlemal puhul 20% respondentidest ning väitega ei nõustunud 2-3%. Kolmandal veerandil kasvas nende hulk, kes ütlesid et on väitega pigem nõus (48%) nende arvelt, kes enne olid andnud neutraalse hinnangu (3. veerandil 9%)

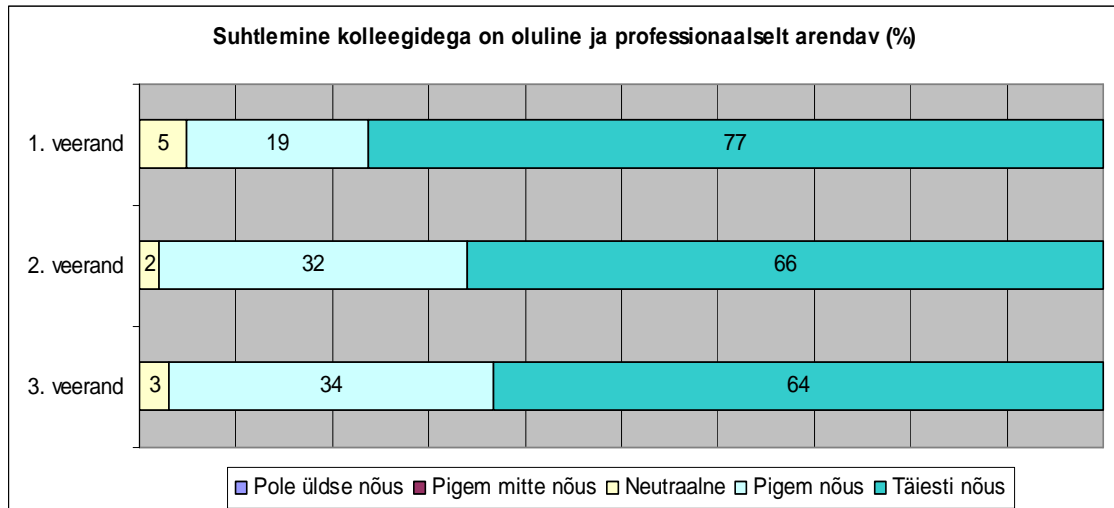
Joonis 17 Ma arvan, et märkmete tegemine oma õnnestumise ja ebaõnnestumiste kohta aitab mul õppida õpetajatööd paremini tegema, võrdlus haridusasutuse tüübi järgi.

Olulised erinevused antud küsimuse puhul ilmnesid haridusasutuse tüübiti, kus vastaja töötab. Lasteaednike hinnangud on üldjoontes positiivsemad kui üldhariduskoolides töötavate õpetajate omad. 47,7% lasteaednikest on täiesti nõus väitega, et märkmete tegemine aitab tööd paremini teha, sama variandiga vastasid vaid 26% üldhariduskooli õpetajatest. Pigem nõus olevate respondentide osakaal on mõlemas grupis enamvähem sama (umbes 40%). Neutraalse hinnangu andnute hulgas on rohkem üldhariduskooli õpetajaid (Üldhariduskool- 26% ja lasteaed- 11,4%). Samuti ütles ligi 5% üldhariduskooli õpetajatest, et ei ole selle väitega nõus, lasteaednikud aga ei andnud sellist vastust kordagi.

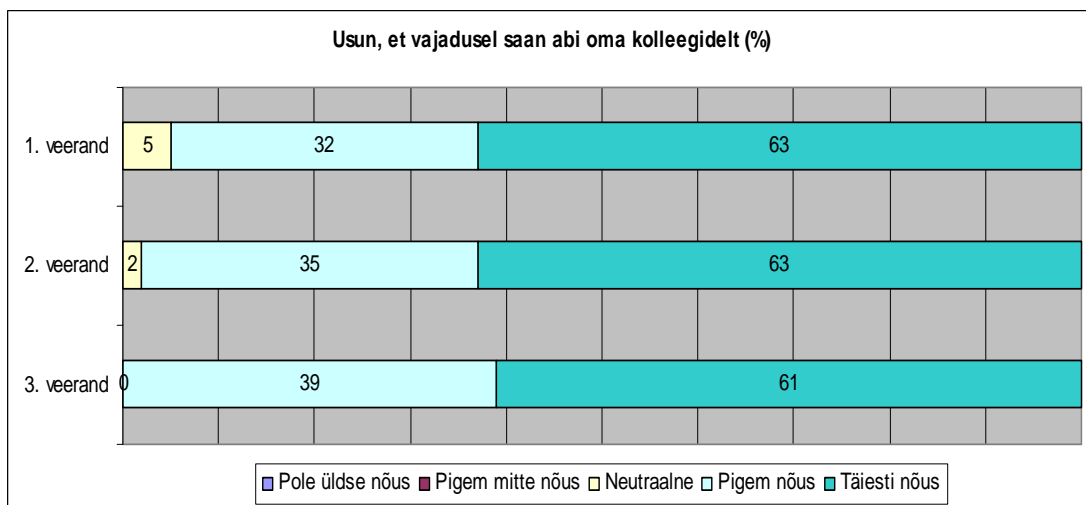
Joonis 18 Ma arvan, et märkmete tegemine oma õnnestumise ja ebaõnnestumiste kohta aitab mul õppida õpetajatööd paremini tegema, võrdlus lõpetatud kooliti

Olulised erinevused ilmnesid selle küsimuse osas ka lõpetatud kooliti. Oma hinnangutes olid positiivsemad taas Pedagoogilise Seminari lõpetajad, kellest üle poole (52,9%) ütlesid, et on täiesti nõus väitega, et märkmete tegemine aitab tööd paremini teha, 41,2 olid selle väitega pigem nõus ning 5,9% jäid neutraalsele seisukohale. Neile järgnevad oma hinnangutes Tallinna Ülikooli lõpetanud vastajad, kellest 44% on väitega pigem nõus, 40% täiesti nõus ning 16% ei osanud hinnangut anda. Tartu Ülikooli lõpetajatest on väitega täiesti nõus vaid veerand, võrdselt 33,3% on neid, kes on väitega pigem nõus või neutraalsel seisukohal. Selle kooli lõpetajate hulgas oli ka 8,3% inimesi, kes selle väitega nõus ei olnud.

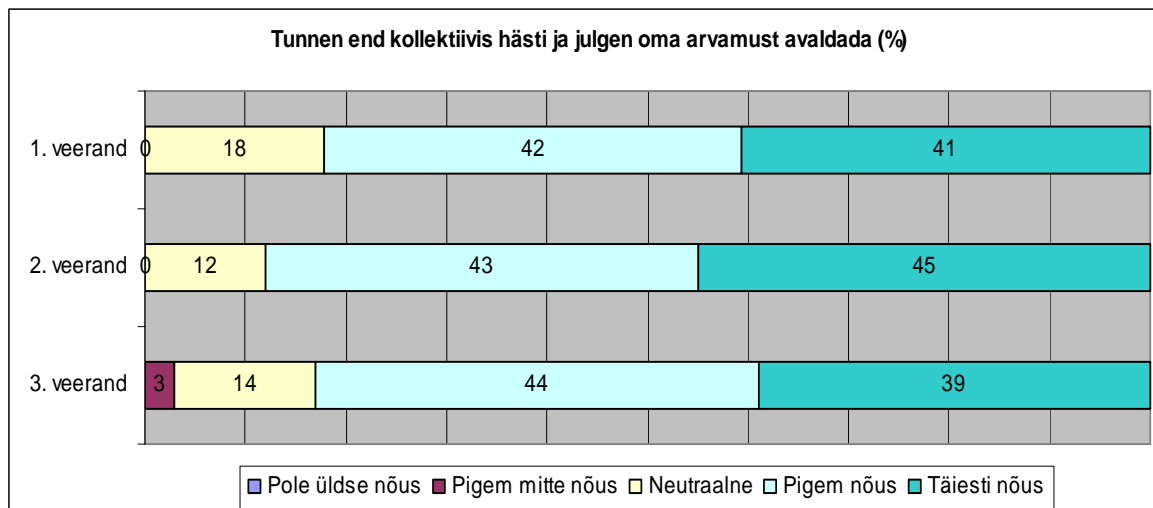
Joonis 19 Suhtlemine kolleegidega on oluline ja professionaalselt arendav

Väitele „Suhtlemine kolleegidega on oluline ja professionaalselt arendav” antud hinnang veerandite lõikes oluliselt ei muutunud: sellega nõustusid täiesti või pigem nõustusid kõigil veeranditel umbes 97% vastajatest.

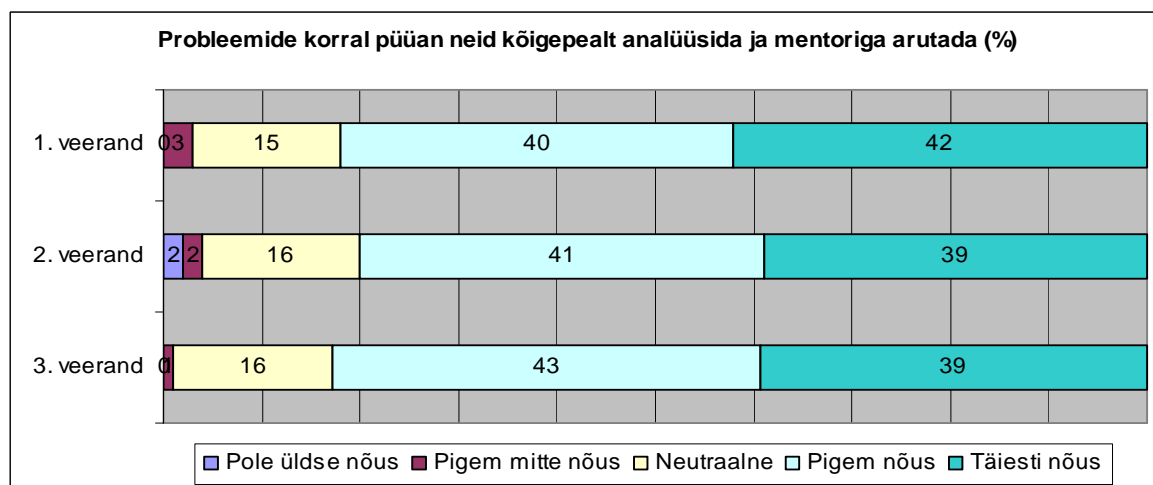
Joonis 20 Usun, et vajadusel saan abi oma kolleegidelt.

Väitele „Usun, et vajadusel saan abi oma kolleegidelt” antud hinnangud ei muutunud oluliselt veerandite lõikes: väitega oldi nõus pea sajaprotsendiliselt ning üle poole vastajatest andsid hinnanguks „Täiesti nõus”.

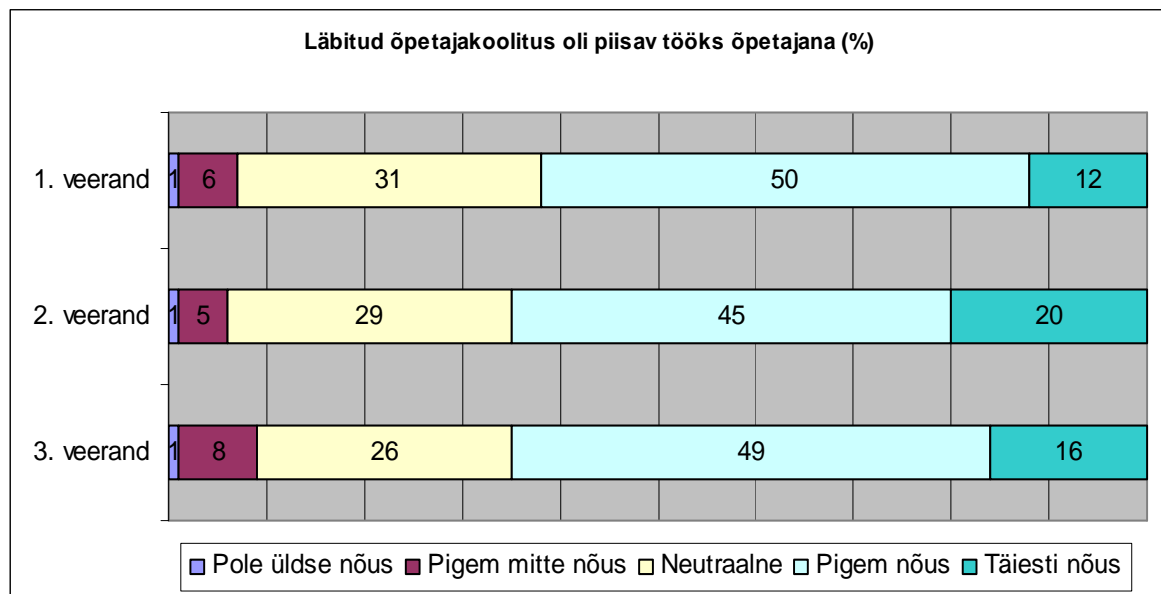
Joonis 21 Tunnen end kollektiivis hästi ja julgen oma arvamust avaldada

Väitele „Tunnen end kollektiivis hästi ja julgen oma arvamust avaldada” antud hinnangud ei muutunud veerandite lõikes oluliselt. Väitega oldi valdavalt nõus või täiesti nõus (mõlemad vastusevariandid esinesid kõikidel veeranditel umbes 40 protsendil vastajatest) Neutraalsel seisukohal olid 1. veerandil 18%, 2. veerandil 12% ja 3. veerandil 14% vastajatest. Kolmandal veerandil oli samuti 3% neid, kes väitega pigem ei nõustunud.

Joonis 22 Kui tekib probleem, püüan seda kõigepealt analüüsida ja mentoriga arutades lahendust leida

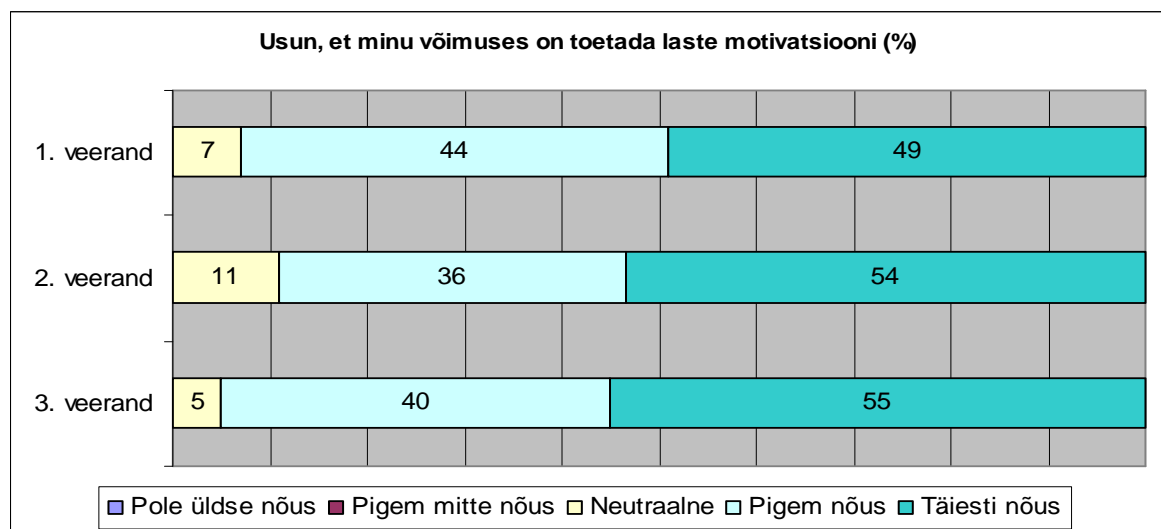
Vastused küsimusele „Probleemide korral püüan neid kõigepealt analüüsida ja mentoriga arutada” antud hinnangud ei muutunud oluliselt veerandite lõikes. Täiesti nõus oldi sellega umbes 40% ulatuses, pigem nõus samuti 40% ulatuses. Neutraalsele seisukohale jäid 15- 16% vastajatest. Väitega ei olnud nõus 1-3% vastajatest.

Joonis 23 Läbitud õpetajakoolitus on piisav tööks õpetajana

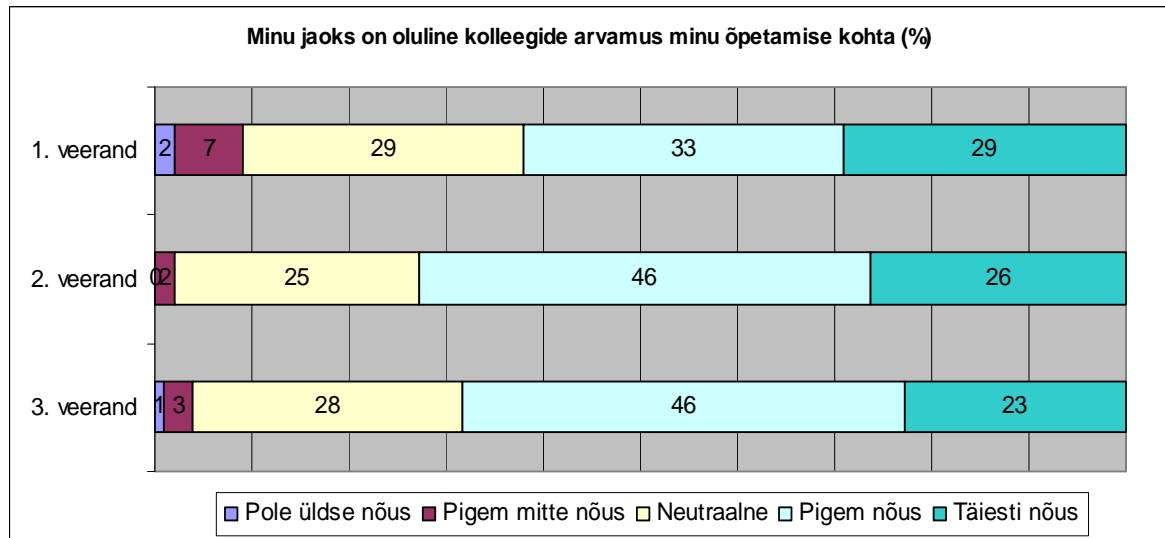
Väitega „Läbitud õpetajakoolitus oli piisav tööks õpetajana” nõustumine kasvas mõne protsendi võrra teisest veerandist ning jäi püsima 65% juurde. Muutus toimus peamiselt neutraalse hinnangu andnute osakaalu vähenemise arvelt. (1. veerand 31%, 2. veerand 29% ja 3. veerand 26%) Viimasel veerandil oli suurim nende vastajate osakaal, kes väitega nõus ei olnud (pigem mitte nõus- 8%, pole üldse nõus- 1%).

Järgnevat kahte küsimust ei küsitud 1. mooduli raames lasteaednike käest.

Joonis 24 Usun, et minu võimuses on toetada laste motivatsiooni

Nende osakaal, kes uskusid, et nende võimuses on laste motivatsiooni toetada (Joonis 24), kasvas veerandite lõikes: Täiesti nõus, 1. veerand 49%, 2. veerand 54% ja 3. veerand 55%. Kasv toimus variandi „Pigem nõus” arvelt. Variandi „Neutraalne” kasuks otsustanud inimeste osakaal oli 1. veerandil 7%, 2. veerandil 11% ja 3. veerandil 5%.

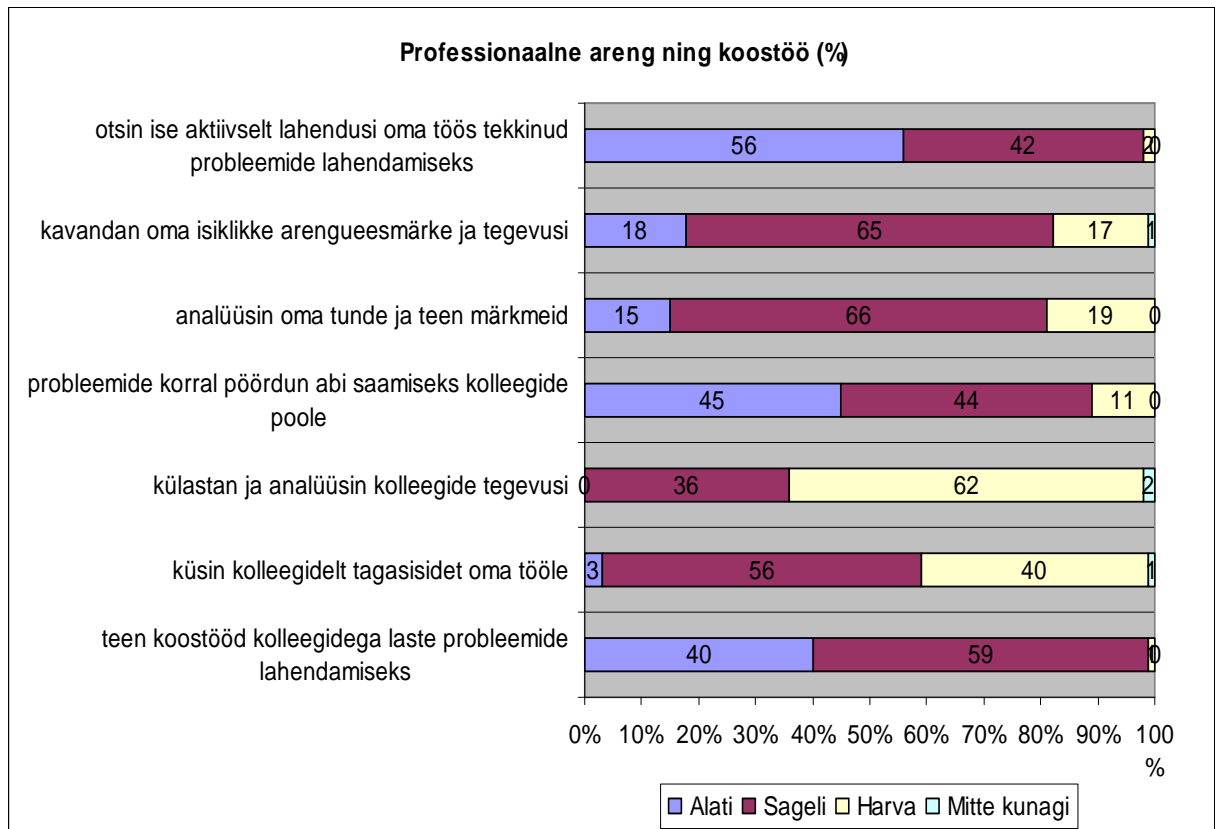

Joonis 25 Minu jaoks on oluline kolleegide arvamus minu õpetamise kohta.

1.veerandil oli nõustujate osakaal väikseim (62%), võrreldes teiste veeranditega aga oli kõige rohkem neid, kes väitega nõus ei olnud (9%) ja neid, kes seisukohta võtta ei osanud (29%). Kolleegide arvamust peeti olulisemaks 2. veerandile järgnenud küsitluses, kus selle väitega nõustus 72% vastajates, 25% olid neutraalsel seisukohal ja vaid 2% arvas, et kolleegide arvamus pole oluline. Kolmandal veerandil vähenes täiesti nõustunute osakaal 23 protsendile, pigem nõus olijate osakaal jäi samaks (46%). Võrreldes 2. veerandiga kasvas nende osakaal, kes seisukohta ei võtnud (28%) ja kes väitega nõus ei olnud (4%).

3. Professionaalne areng ning koostöö

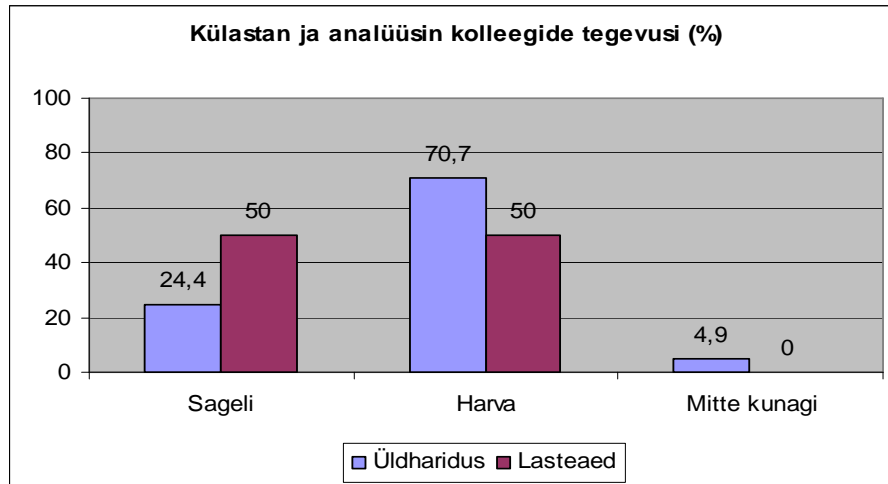
Kolleegidega koostöö tegemisele anti valdavalt positiivseid hinnanguid. Kõige enam nõustuti väitega: „Otsin ise aktiivselt lahendusi töös tekkinud probleemide lahendamiseks”. Üle poole vastajatest ütles, et teeb seda alati, ning 42%, et teeb seda sageli. Samuti oldi nõus väitega: „Teen koostööd kolleegidega laste probleemide lahendamiseks”, mille puhul 40% ütlesid, et teevad seda alati ning 59%, et teevad seda sageli. Paljud pöörduvad probleemide korral abi saamiseks kolleegide poole: 45% teevad seda alati ja 44% sageli. Selle küsimuse puhul on aga ka mõnevõrra suurem osa neid, kes kirjeldatud tegevust teevad harva (11%).

Joonis 26 Professionaalne areng ning koostöö

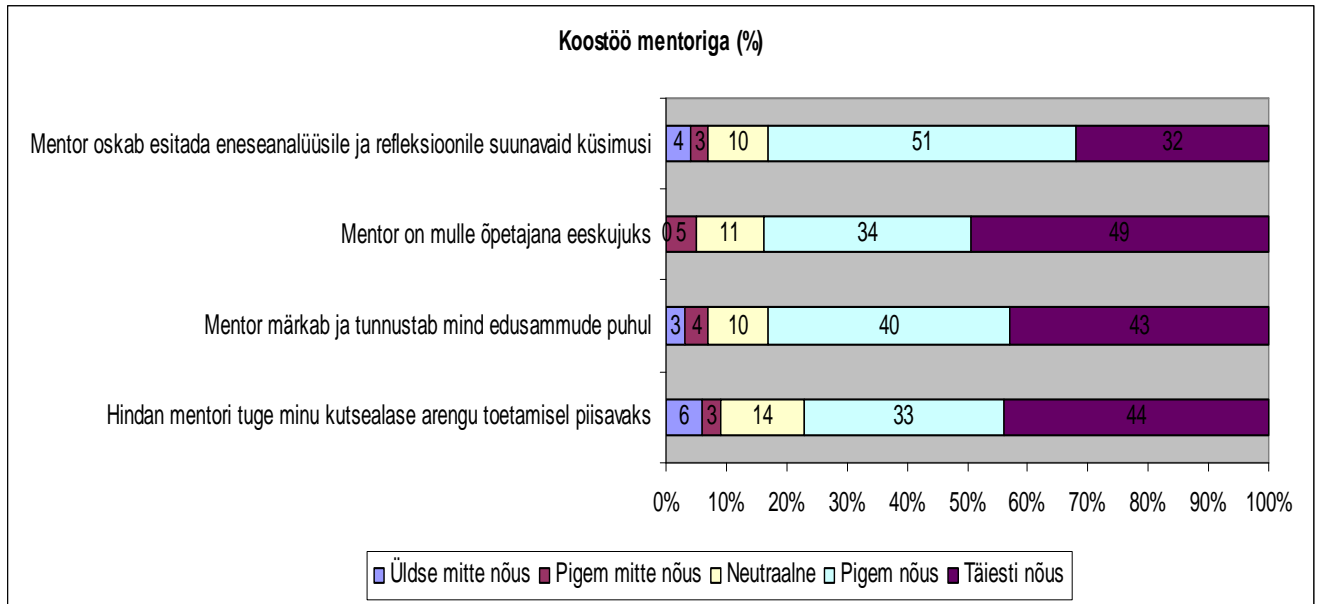
Tagasiside küsimisel kolleegidelt ei olda nii agarad: veidi üle poole vastajatest (56%) väidavad, et teevad seda sageli, 40%, et teevad seda harva ning 3%, et teevad seda alati. Ka kolleegide tundide külastamise ja tegevuste analüüsimist tehakse harvem: enamus vastajaist (62%) väidab, et teevad seda harva, 36%, et teeb seda sageli ning

leidub ka 2%, kes sellega ei tegele. Oma töö analüüsimise ja planeerimisega tegelevad samuti enamus vastajatest. Väitele: „Kavandan oma isiklike arengueesmärke ja tegevusi” andis 18% hinnanguks alati ning 65% sageli. Nende osakaal, kes seda harva teevad oli 17%. Oma tunde analüüsib ja teeb märkmeid alati 15% vastanutest ning sageli 66% vastanutest. Neid, kes seda harva teevad on 19%.

Joonis 27 Külastan ja analüüsin kolleegide tegevusi, lasteaednike ja üldhariduskooli õpetajate võrdlus.

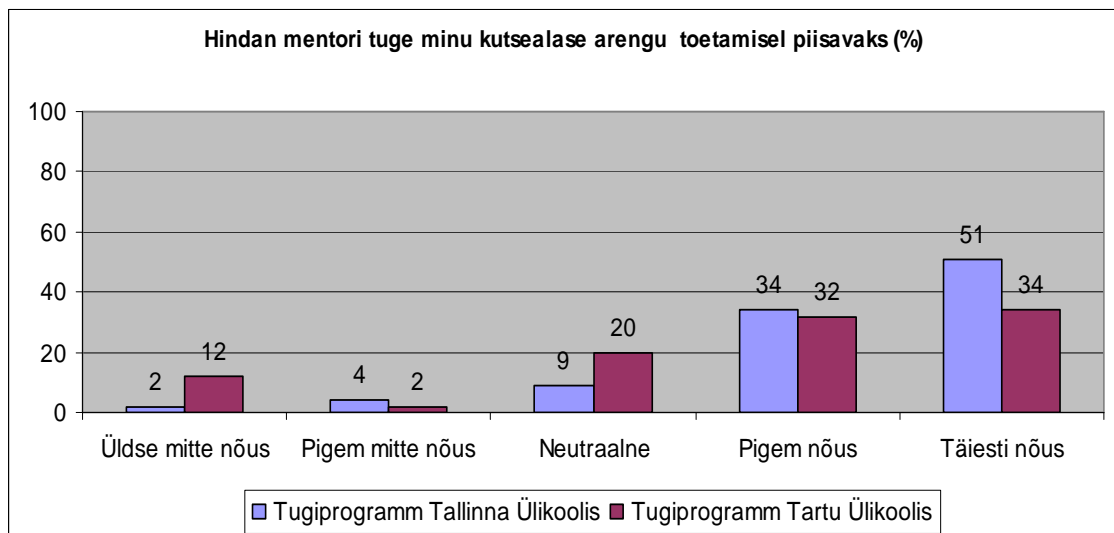
Olulised erinevused ilmsesid viimatimainitud küsimuse: „Külastan ja analüüsin kolleegide tegevusi” osas lasteaednike ja üldhariduskoolis töötavate vastajate vahel. Näib, et lasteaednikud on usinamad kolleegide tegevusi jälgima: pooled neist väidavad, et teevad seda sageli, samas kui üldhariduskoolide õpetajatest andsid sama vastuse vaid 24,4%. 70,7% neist ütlesid et külastavad tunde harva. (lasteaed 50%) ning pea 5% ütlesid, et ei tee seda kunagi. (lasteaednike puhul sellist vastust ei esinenudki).

Joonis 28 Hinnang koostööle mentoriga

Hinnang väidetele: „Mentor on mulle õpetajana eeskujuks”, „Mentor märkab ja tunnustab mind edusammude puhul” ning „Mentor oskab esitada eneseanalüüsile ja refleksioonile suunavaid küsimusi” on vägagi sarnane: kõigi nende väidetega nõustub või pigem nõustub 83% vastajatest, 10- 11% jäävad neutraalsele seisukohale ja mittenõustujaid on 5-7%.

Veidi vähem, kuid siiski suures osas, nõustutakse väitega „Hindan mentori tuge minu kutsealase arengu toetamisel piisavaks”. Väitega nõustub või pigem nõustub 77%, seisukohta ei oska võtta 14% ning väitega pole nõus 9% vastajaist.

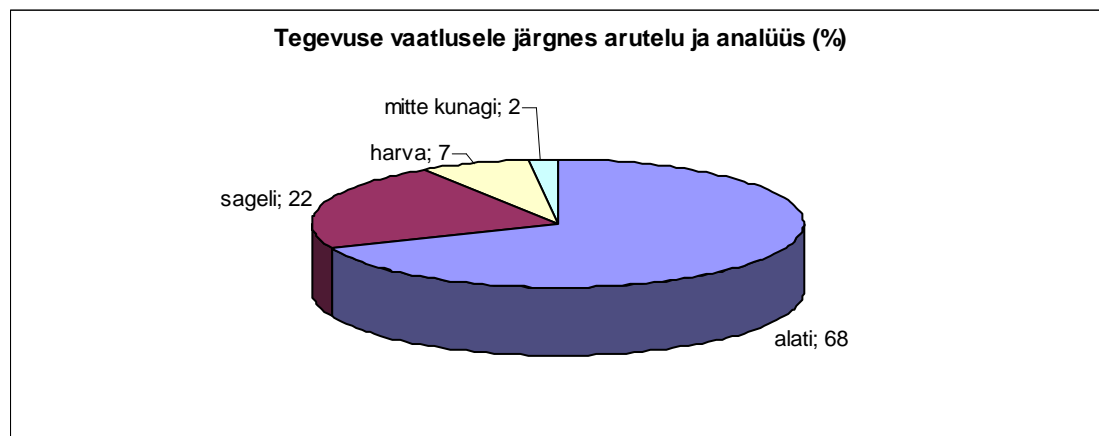
Joonis 29 Hindan mentori tuge minu kutsealase arengu toetamisel piisavaks, Tallinna ja Tartu Ülikoolis tugiprogrammi läbinute võrdlus

Olulised erinevused ilmnisid Tallinna ja Tartu Ülikoolis tugiprogrammi läbinute vahel küsimuse „Hindan mentori tuge minu kutsealase arengu toetamisel piisavaks” osas (Joonis 31). Tallinna Ülikoolis tugiprogrammi läbinute hinnangud olid nõustavamad: veidi üle poole neist (51%) ütles et on väitega täiesti nõus, kõrgem oli ka pigem nõustujate osakaal (TLÜ- 34% ja TÜ- 32%). Tartu Ülikoolis tugiprogrammi läbinute hinnangud jagunesid variantide vahel võrdsemalt: 34%- täiesti nõus, 32%- pigem nõus, 20%- Neutraalne. Samuti leidis rohkem neid, kes väitega üldse nõus polnud. (TLÜ- 2% ja TÜ- 12%)

Tabel 7. Keskmise tunnikülastuste arv teise veerandi lõpus

	Keskmine tunnikülastuste arv 2. veerandi lõpus
Mentor on külastanud minu tegevusi	3,3
Olen külastanud mentori tegevusi	2,1
Olen külastanud teiste õpetajate tegevusi	3,5

Keskmiselt külastasid mentorid teise veerandi lõpus 3,3 tundi (Tabel 7). Õpetajad ise külastasid teiste pedagoogide tunde/tegevusi veidi rohkem – 3,5 tundi. Mentori tegevusi vaadeldi vähem – 2,1 korda teise veerandi lõpus.

Joonis 30 Tegevuse vaatlusele järgnes arutelu ja analüüs

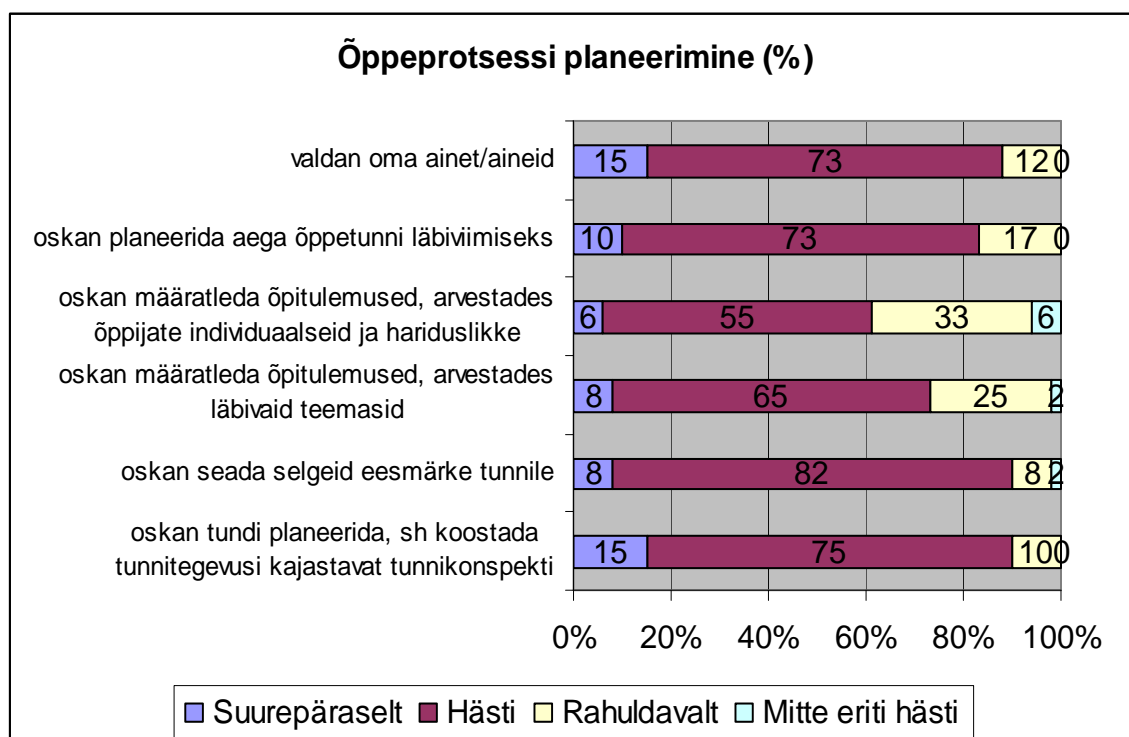
Tegevuse vaatlusele järgnes analüüs sageli või alati 90% juhtudest. Harva toimus analüüs 7% vastajate ning kahel protsendil juhtudest ei järgnenud vaatlusele arutelu ega analüüsi (Joonis 32).

4. Õpetaja kutsestandardis kirjeldatud kutseoskuste areng Tallinna Ülikoolis tugiprogrammi läbinute hinnangul

Järgnevatele küsimustele vastasid vaid Tallinna Ülikoolis tugiprogrammi läbinud.

Õppeprotsessi planeerimise osas arvati, et kõige paremini osatakse tunnikonspekti koostada, tundi planeerida (90% suurepäraselt või hästi) ja seada tunnile selgeid eesmärke (samuti 90% suurepäraselt või hästi). Samas leidis viimase väite puhul ka 2%, kes arvasid, et ei oska seda eriti hästi teha.

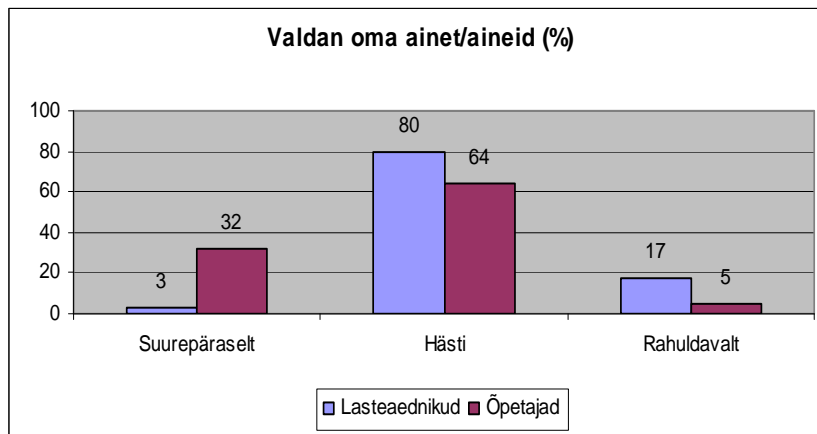
88% vastajatest usuvad, et valdavad oma ainet hästi või suurepäraselt, 12%, et rahuldavalt ning neid, kes arvaksid, et ei valda seda eriti hästi, ei olegi.

Joonis 31 Õppeprotsessi planeerimine (Tallinn)

Aega õppetunni läbiviimiseks oskab hästi või suurepäraselt planeerida 83% vastajatest, 17% arvavad, et teevad seda rahuldavalt ning neid, kes seda eriti hästi teha ei oska, ei ole.

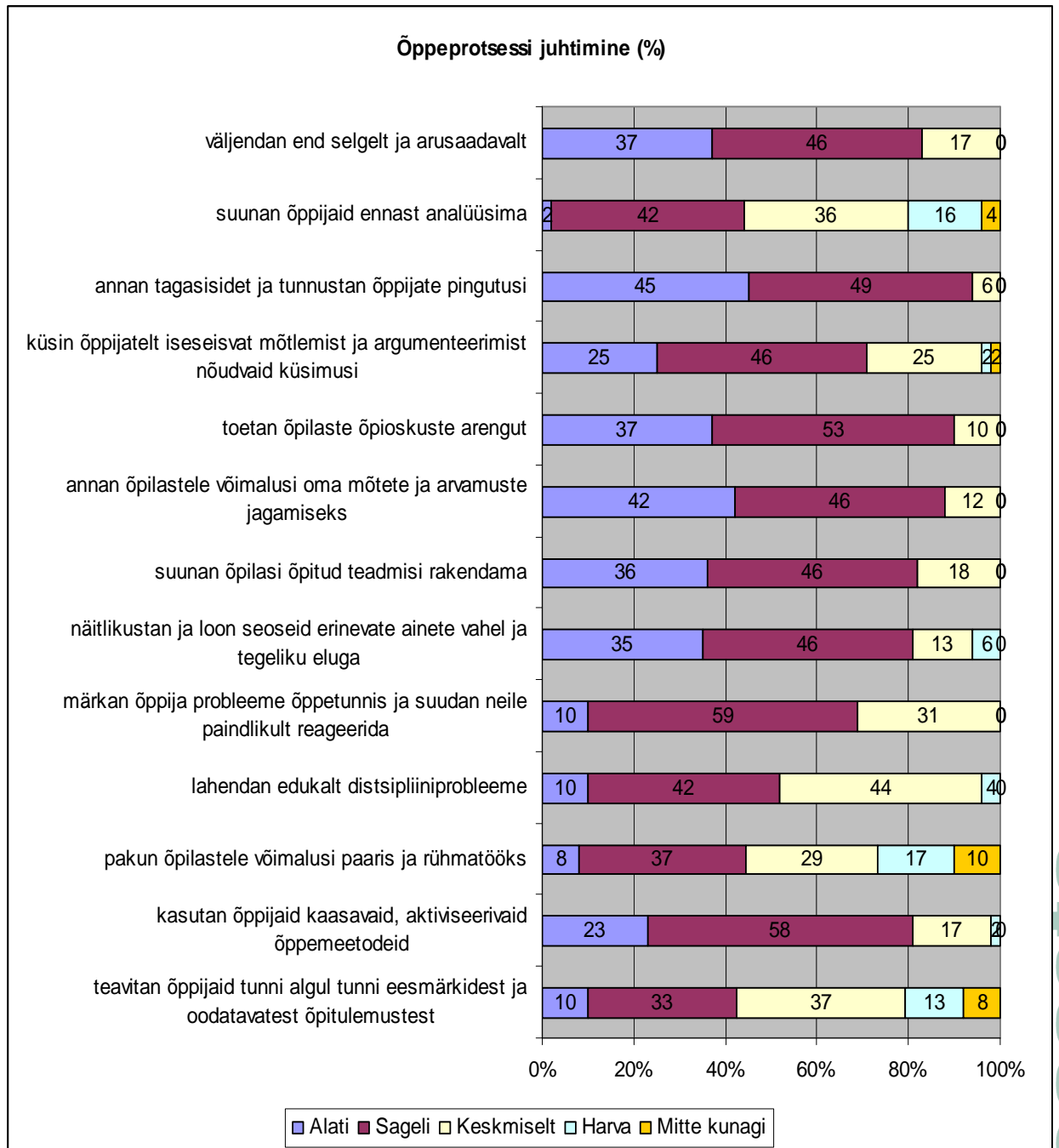
Võrreldes teiste oskustega, hinnatakse nõrgemaks oskusi õpitulemuste määramiseks. Lähtuvalt läbivatest teemadest oskavad seda teha hästi või suurepäraselt 73%, 25% arvavad, et oskavad seda teha rahuldavalt ning 2% arvavad, et ei oska seda eriti hästi teha. Õpitulemuste määramisel lähtuvalt õppija erivajadustest hindavad oma oskusi heaks või suurepäraseks 61%, 33% arvavad, et teevad seda rahuldavalt ning 6%, et ei oska seda eriti hästi teha.

Joonis 32 Valdan oma ainet, aineid, võrdlus lasteaednike ja õpetajate vahel (Tallinn).

Olulised erinevused ilmnesid lasteaednike ja õpetajate vahel küsimuses: Valdan oma ainet/aineid. Positiivsemaks hindasid oma oskusi üldhariduskoolide õpetajad: 32% neist valdab enda meelest oma ainet suurepäraselt, 64% hästi ning vaid 15% rahuldavalt. Lasteaednikest hindas oma teadmisi suurepäraseks 3%, heaks 80% ning rahuldavaks 17%.

Õppeprotsessi juhtimisega seotud küsimustele vastasid ainult Tallinna Ülikoolis tugiprogrammis osalenud.

Joonis 33 Õppeprotsessi juhtimine (Tallinn)

Kõige tiheimini nõustuti väitega: „Annan tagasisidet ja tunnustan õppijate pingutusi”, millele 94% vastajatest andis hinnanguks alati või sageli. Neid, kes teeksid seda harva või mitte kunagi ei olnud, keskmiseks hindas tagasiside andmist õpilastele 6% vastanutest (Joonis 35).

90% vastajatest ütles, et toetavad õpilaste õpioskuste arengut alati või sageli, 10% leidsid, et teevad seda keskmiselt.

88% respondentidest ütles, et annab õpilastele võimalusi oma mõtete ja arvamuste jagamiseks alati või sageli. 12% teevad seda enda hinnangul keskmiselt.

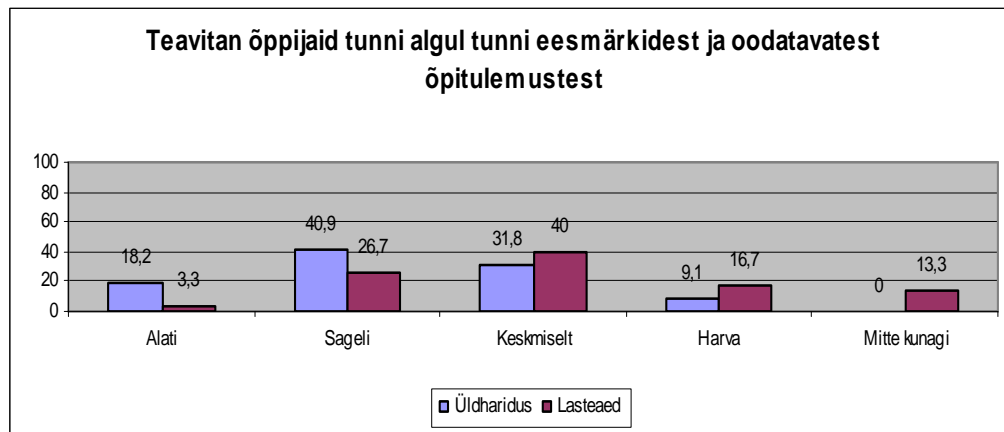
Sarnased olid hinnangud järgnevalt neljale küsimusele. 83% vastajatest usub, et väljendavad end selgelt ja arusaadavalt, ülejäänud 17% hindavad oma väljendusoskust keskmiseks. 82% respondentidest väidab, et suunab õpilasi õpitud teadmisi rakendama alati või sageli. 18% ütlevad, et teevad seda keskmiselt. 81% respondentidest ütleb, et kasutavad alati või sageli aktiveerivaid, õppijaid kaasavaid meetodeid. Keskmiselt kasutavad neid 17% ning harva 2% vastanutest. 81% vastajatest loovad seoseid erinevate ainete vahel ning tegeliku eluga alati või sageli. 13% teevad seda keskmiselt ning 6% harva.

Veidi vähem vastajaid (71%) küsivad alati või sageli õpilastelt iseseisvat mõtlemist ja argumenteerimist nõudvaid küsimusi. Veerand vastajatest teevad seda keskmiselt ning 4% harva või mitte kunagi.

69% neist usuvad, et märkavad õppija probleeme tunnis ning suudavad neile alati või sageli paindlikult reageerida. Keskmiseks hindab oma võimeid seda teha 31%.

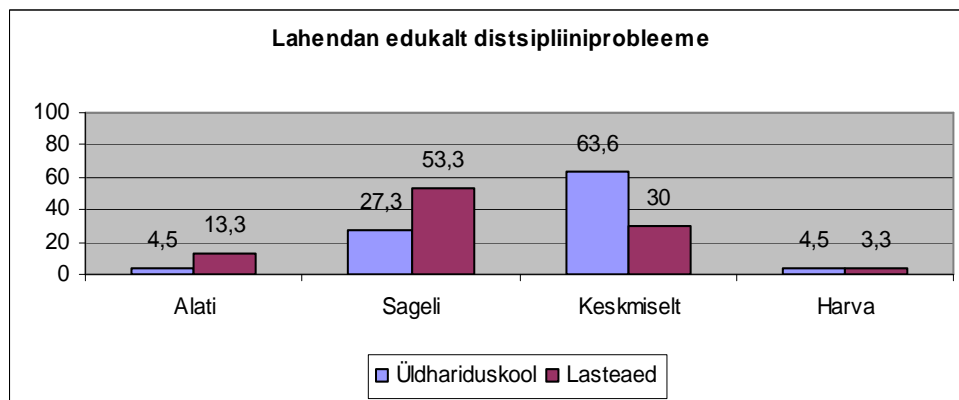
Napilt üle poole vastajatest (52%) usuvad, et lahendavad alati või sageli distsipliiniprobleemid edukalt. 44% ütlevad, et saavad sellega hakkama keskmiselt ning 4% et harva.

Sarnaselt kõige kehvemad hinnangud anti oma oskustele järgmise kolme väite puhul. 45% õpetajatest pakub õpilastele võimalust paaris või rühmatöökaks alati või sageli. 29% pakuvad seda võimalust keskmiselt ning 27% harva või mitte kunagi. 44% vastajatest suunab õpilasi end analüüsima alati või sageli, 36% teevad seda keskmiselt ning 20% teevad seda harva või ei tee mitte kunagi. Alati või sageli teavitab õppijaid tunni eesmärkidest ja oodatavatest õpitulemustest 43% respondentidest. 37% teevad seda keskmiselt ning 21% harva või mitte kunagi.

Joonis 34 Teavitan õppijaid tunni algul tunni eesmärkidest ja oodatavatest õpitulemustest, võrdlus lasteaednike ja õpetajate vahel (Tallinn)

Küsimuse „Teavitan õppijaid tunni algul tunni eesmärkidest ja oodatavatest õpitulemustest” puhul esines oluline erinevus lasteaednike ja õpetajate vahel. Eesmärkidest teavitavad õppijaid rohkem õpetajad. Ilmselt on asi ka töö eripärades ja laste vanuses, kellega tegeletakse.

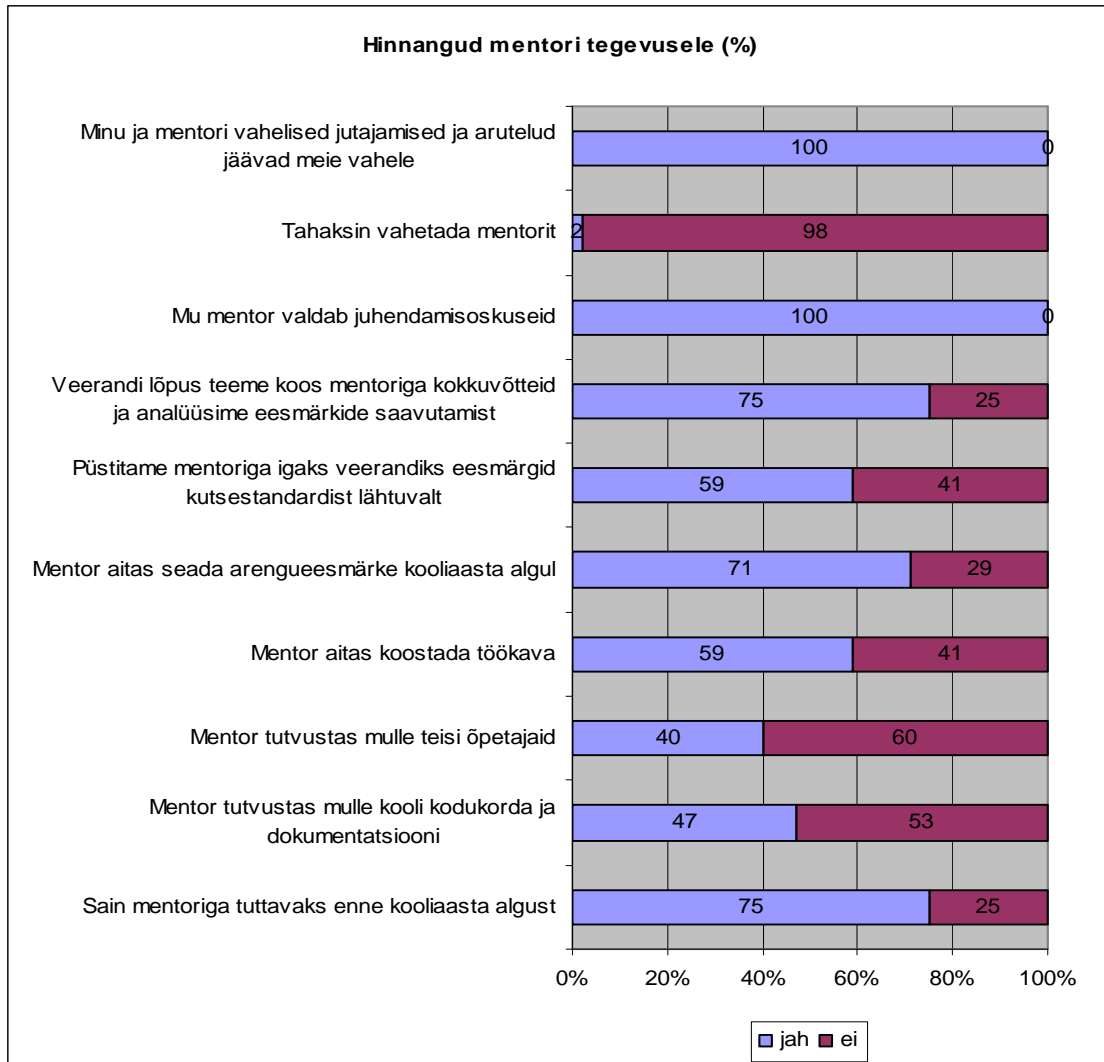

Joonis 35 Lahendan edukalt distsipliiniprobleeme, võrdlus lasteaednike ja õpetajate vahel (Tallinn)

Samuti ilmnes oluline erinevus distsipliiniprobleemide eduka lahendamise osas (Joonis 35). Oma edukust selles vallas hindavad kõrgemalt lasteaednikud, kelledest 66% ütles, et saavad sellega hakkama alati või sageli. Õpetajatest hindas pea sama palju vastajaid oma võimeid keskmiseks (63,6%).

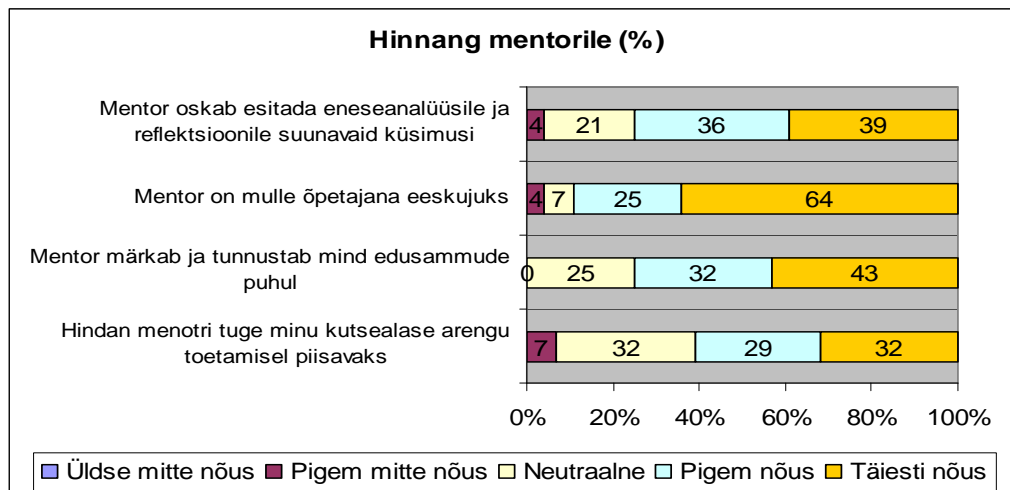
5. Koostöö mentoriga

Järgnevad küsimused esitati Tallinna Ülikoolis ja Tartu Ülikoolis tugiprogrammis osalenutele erinevad.

Joonis 36 Hinnang mentori tegevusele (Tallinn)

Kõik vastajad usuvad, et nende vestlused mentoriga jäävad konfidentsiaalseks. Samuti arvavad kõik, et mentor valdab juhendamisoskusi. Mentorit sooviks vahetada 2% vastanutest. Kolmveerand vastanutest tutvus mentoriga enne kooliaasta algust ning sama paljud teevad mentoriga veerandi lõpul kokkuvõtteid ja analüüsivad eesmärkide saavutamist. Kooliaasta algul aitab mentor arengueesmäärke koostada 71% vastanutest. 59% koostavad mentoriga igaks veerandiks eesmärgid lähtuvalt kutsestandardist. Sama paljudel vastajatel aitab mentor koostada töökava. Alla pooltele vastajatest (47%) tutvustas mentor kooli kodukorda ja dokumentatsiooni. Veel vähematele (40%) tutvustas mentor teisi õpetajaid.

Joonis 37 Hinnang mentorile (Tartu tugiprogrammis osalenud)

Mentor on eeskujuks 89% vastanutest (Pigem nõus või täiesti nõus), 7% jäid neutraalsele seisukohale ning 4% arvasid, et mentor ei ole neile õpetajana eeskujuks.

Kolmveerand vastajatest tunnevad, et mentor märkab ja tunnustab nende edusamme. Neutraalsele positsioonile jäi veerand vastajaid.

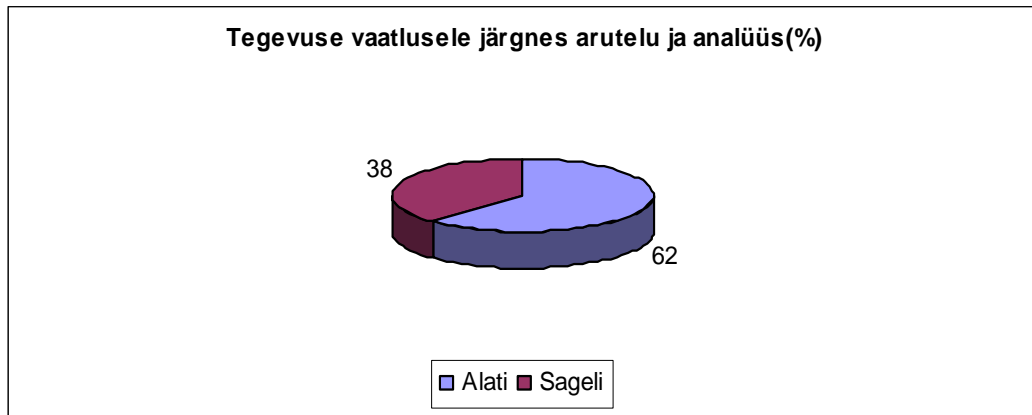
75% respondente väidavad, et mentor oskab esitada eneseanalüüsile ja refleksioonile suunavaid küsimusi. 21% jäävad neutraalsele seisukohale ning 4% arvavad et mentor ei oska seda teha.

Mentori tuge hindavad piisavaks 61% vastanutest. 32% ei oska seisukohta võtta ning 7% arvavad, et mentori tugi ei olnud piisav.

Tabel 8. Keskmise tunniküllastuste arv 3. veerandi lõpus (Tartu)

	Keskmine tunniküllastuste arv 2 veerandi lõpus
Mentor on külastanud minu tegevusi	3,8
Olen külastanud mentori tegevusi	3,3
Olen külastanud teiste õpetajate tegevusi	5,2

Keskmiselt külastas mentor 3. veerandi lõpus 3,8 tundi. Ise külastati mentori tunde 3,3 korda ning teise õpetajate tunde 5,2 korda.

Joonis 38 Tundide külastusele järgnes tunni arutelu ja analüüs (Tartu)

3. veerandil Tartu grupis koolituse läbinutest ütlesid 62%, et tegevuse vaatlusele järgnes arutelu alati. 38% ütlesid, et see toimus sageli (Joonis 38).

6. Õppimine organisatsioonis

Tugiprogrammi viimasel kokkusaamisel esitati nooremõpetajatele organisatsioonis õppimisega seonduvaid küsimusi.

Õpetajad vaatasid tagasi läinud aastale, ning tõid välja olulised teadmised/oskused, mida enda kohta avastati/õpiti (Lisa 1).

Kõige rohkem õpiti enda kui õpetaja kohta järgmist:

- Ma olen edukas/saan hakkama
- Ma olen rahulik/tasakaalukas
- Ma arenen pidevalt
- Ma sobin õpetajaks/kasvatajaks
- Ma olen hea suhtleja
- Ma oskan oma tööd analüüsida
- Ma olen võimekas
- Mul on veel palju õppida

Oma töös avastati ka veidi negatiivsemaid aspekte:

- Ma muretsen liiga palju
- Ma olen liiga leebe
- Ma olen liiga põhjalik/pingutan üle

Mida oled õppinud oma kolleegidelt?

Kõige rohkem õpiti oma kolleegidelt meetodikat, koostööd, lastega suhtlemist ning probleemide lahendamist. 3 vastajat arvas, et kolleegid võiksid ka neilt midagi õppida. Isiksuse seisukohalt õpiti optimismi, järjekindlust, enesekindlust, abivalmidust ja julgust oma mõtteid välja öelda. Eesmärkide seadmist ning organiseeritust/planeerimist õppis 1 inimene (Lisa 2).

Mida oled õppinud oma kooli juhtkonnalt?

85 vastajast leidis 17, et on oma kooli juhtkonnalt õppinud koostöö vajalikkust (Lisa 3). Veel õpiti paberitööd, täpsust ja korrektsust, hea juhtimisoskuse olulisust, iseseisvust, julget pealehakkamist, sõbraliku ning avatud suhtlemise olulisust. 5 vastajat leidis, et ei ole oma kooli juhtkonnalt midagi õppinud. Kõige vähem õpiti juhtkonnalt analüüsioskust, enesekindlust vastutustunnet, nõudlikkust ning töökust

Mida oled õppinud õpilaste kohta, keda õpetad?

Õpilaste seisukohalt toodi välja järgmist (Lisa 4):

- Nad on erinevad
- Nad on toredad
- Nad on siirad
- Neil on head mõtted
- Nad on kavalad
- Nad on huvitavad

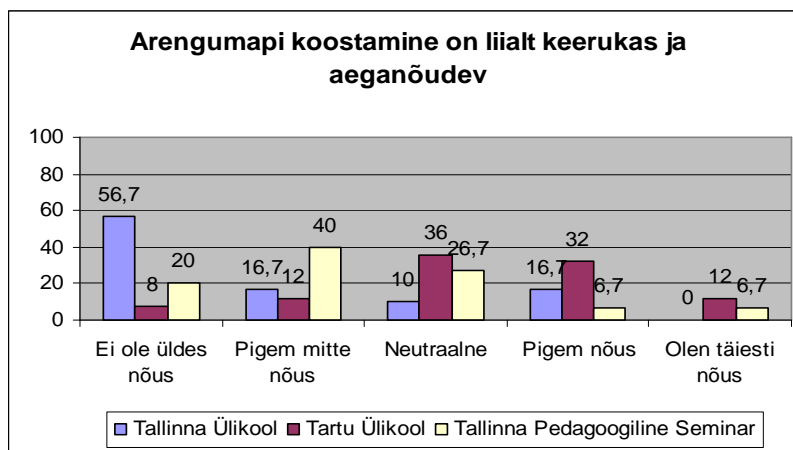
Õpetamise seisukohalt toodi välja järgmist:

- Neil tuleb läheneda individuaalselt
- Tunnen oma õpilaste eripärasid/vajadusi
- Nad vajavad läbimõeldud tegevust
- Olen õppinud tundma tänapäeva huvisid/kombeid
- Heaga saab rohkem kui kurjaga

7. Kutseaasta, kutseaasta tugimaterjalide ning tugiprogrammi kasutegur

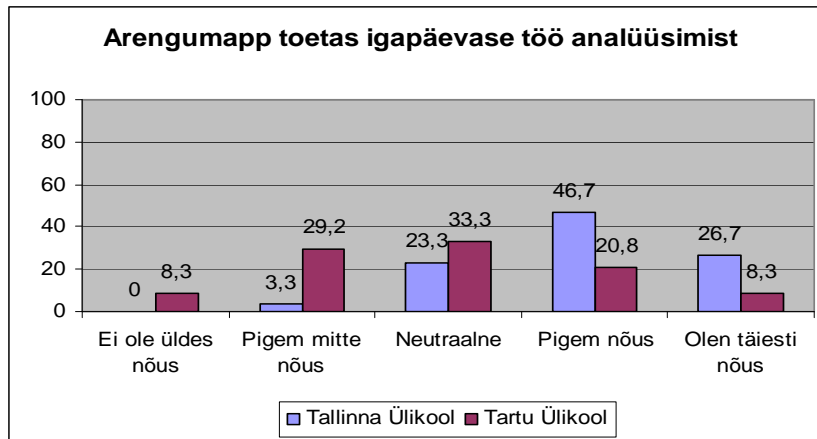
Kutseaasta, kutseaasta tugimaterjalide ning tugiprogrammi kasutegurit hinnati 5-pallisel skaalal (Lisa 5). Kõige olulisemaks peeti võimalust jagada oma muresid ja rõõme teiste esimest aastat töötavate õpetajatega. Vähem leiti, et nooremõpetaja tugimaterjalid toetasid algaja õpetaja tegevust esimesel tööaastal. Arengumapi vajalikkust hinnati 3,8 punktiga, samas leiti, et arengumapi koostamine oli liialt keerukas ning aeganõudev.

Erinevused hinnangutes kutseaasta kasutegurile kooliti

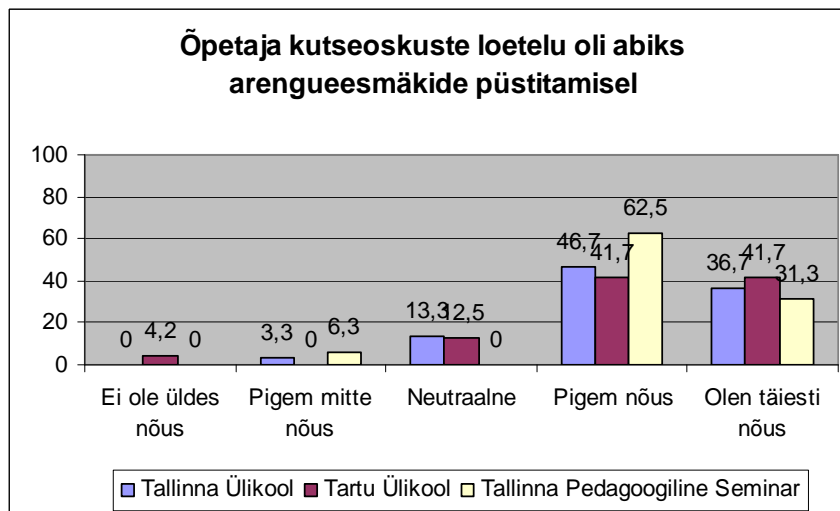
Joonis 39 Arengumapi koostamine oli liialt keerukas ja aeganõudev

Hinnangutes väitele „Arengumapi koostamine oli liialt keerukas ja aeganõudev” esinesid olulised erinevused lõpetatud koolide lõikes. Keerulisemaks pidasid seda Tartu Ülikooli lõpetajad (32%- pigem nõus, 12%- täiesti nõus). Tallinna Ülikooli lõpetajad valdavalt selle väitega ei nõustunud (56,7%- ei ole üldse nõus, 16,7%- pigem mitte nõus). Nende kahe äärmuse vahepeal paikneb Pedagoogiline Seminar, mille lõpetajad siiski pigem kaldusid arvama, et mapi koostamine ei olnud liiga keeruline (60%- pigem mitte nõus ja ei ole üldse nõus).

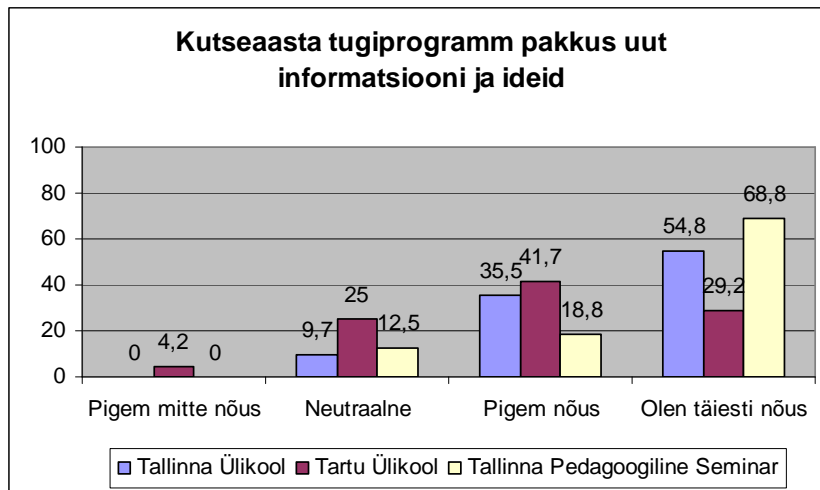
Joonis 40 Arenzumapp toetas igapäevase töö analüüsimine

Arenzumappi pidasid igapäevase töö analüüsimisel kasulikumaks Tallinna Ülikooli lõpetanud, kellest 73,4% olid väitega pigem nõus või täiesti nõus. (TÜ- 29,1). Tartu Ülikooli lõpetajate vastused jagunesid ühtlasemalt kõigi variantide vahel ning leidis neidki, kes arenumappi igapäevase töö analüüsimisel täiesti kasutuks pidasid (8,3%- ei ole üldse nõus).

Joonis 41 Õpetaja kutseoskuste loetelu oli abiks arengueesmärkide püstitamisel

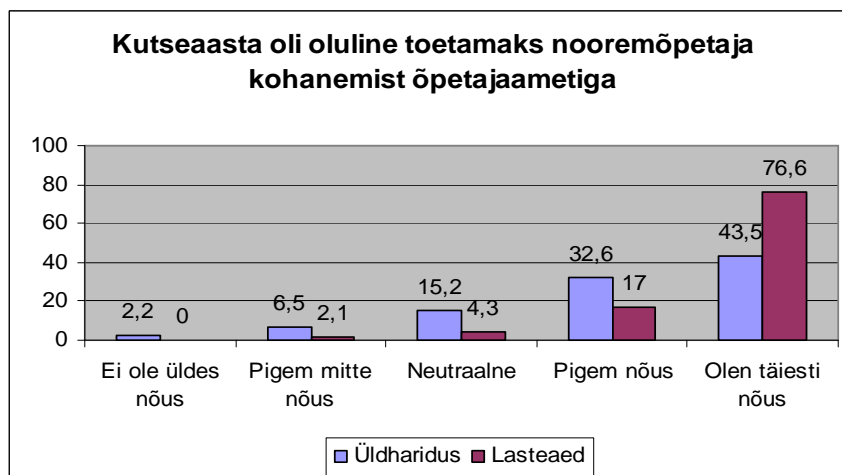
Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetanud vastajad hindasid kutseoskuste loetelu abistavat rolli arengueesmärkide püstitamisel kõige kõrgemalt. (TPS 93,8%- pigem nõus/täiesti nõus, TLÜ ja TÜ 83,4%- pigem nõus/täiesti nõus).

Joonis 42 Kutseaasta tugiprogramm pakkus uut informatsiooni ja ideid

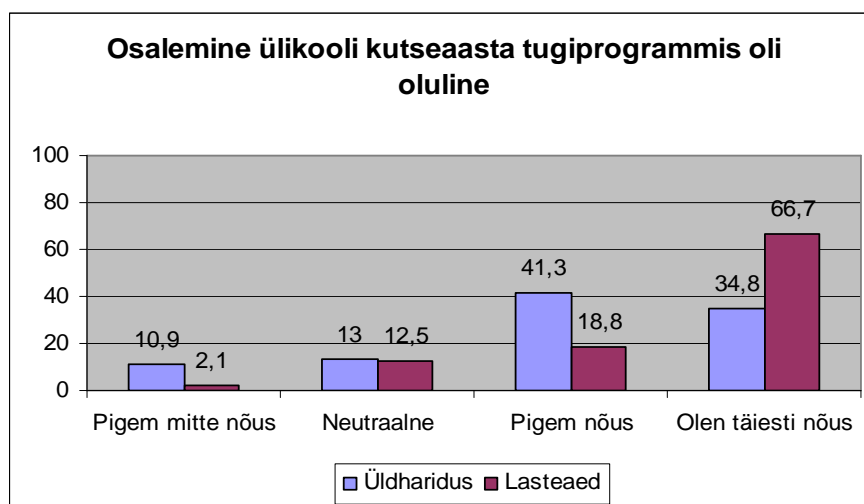
Kõige rohkem uut informatsiooni ja ideid pakkus kutseaasta tugiprogramm Tallinna Ülikooli lõpetajatele (90,3% pigem nõus/täiesti nõus) (Joonis 48). Informatsiooni uudsust hindasid kõrgelt ka Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetajad. (78,8% pigem nõus/täiesti nõus). Tartu Ülikoolil oli see protsent 70,9 ning selle kooli lõpetajate hulgas oli ka neid, kes arvasid, et tugiprogramm uut informatsiooni ei pakkunud. (TÜ-29,5% pigem mitte nõus)

Erinevused hinnangutes kutseaasta kasutegurile sõltuvalt tööst lasteaias või üldhariduskoolis

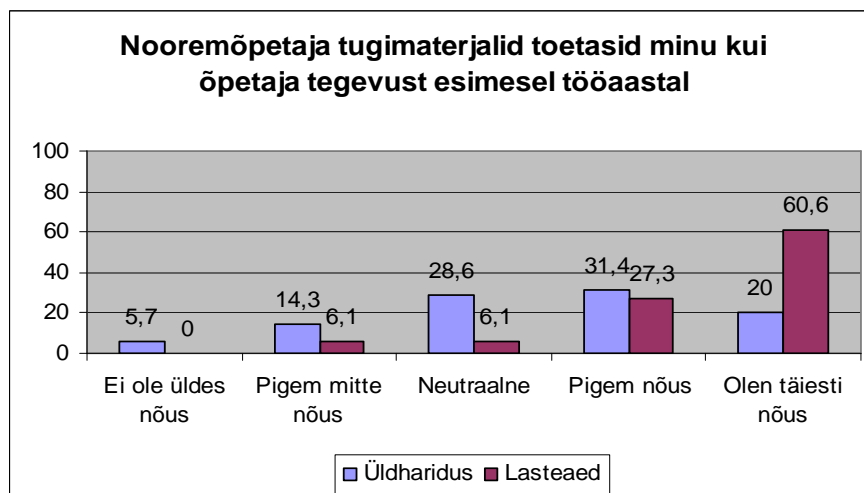
Joonis 43 Kutseaasta oli oluline toetamaks nooremõpetaja kohanemist õpetajaametiga

Kutseaasta olulisust kohanemisel õpetajaametiga hindasid kõrgemalt lasteaednikud, kellest 93,6% olid väitega pigem nõus või täiesti nõus. (Õpetajad- 76,1% pigem nõus/täiesti nõus)

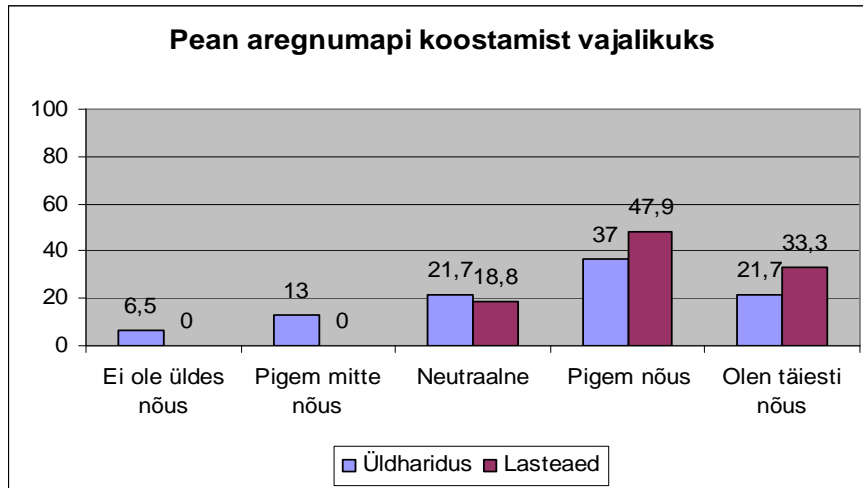
Joonis 44 Osalemine ülikooli kutseaasta tugiprogrammis oli oluline.

Osalemist ülikooli kutseaasta tugiprogrammis pidasid olulisemaks samuti lasteaednikud, kellest 66,7% olid väitega täiesti nõus ning 18,8% pigem nõus. Õpetajate puhul olid vastavad protsendid 34,8 ja 41,3, samuti leidis nende hulgas rohkem neid, kes tugiprogrammi oluliseks ei pidanud. (Pigem mitte nõus- 10,9%)

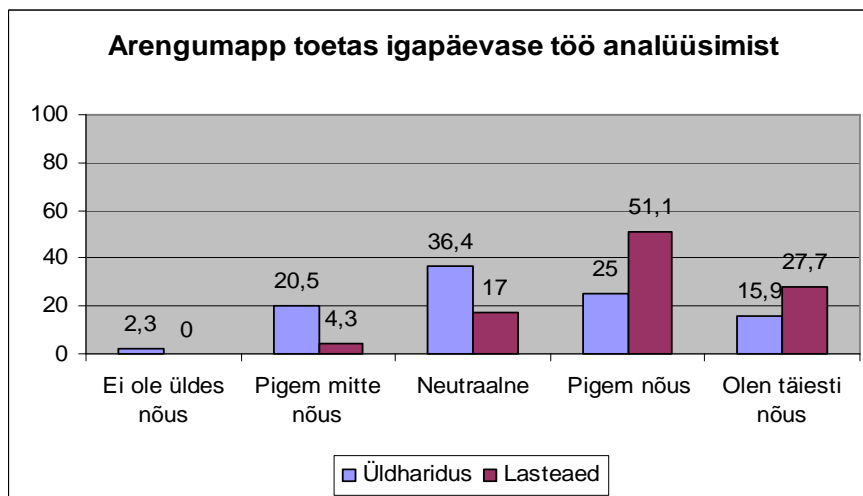
Joonis 45 Nooremõpetaja tugimaterjalid toetasid minu kui õpetaja tegevust esimesel tööaastal.

Lasteaednikud hindasid kõrgemalt nooremõpetaja tugimaterjale: 87,9% neist nõustusid täielikult või pigem nõustusid väitega, et need toetasid tegevust õpetajana. Õpetajatest oli samal arvamusel 51,4%. 20% õpetajatest arvab, et tugimaterjalid ei olnud suureks abiks.

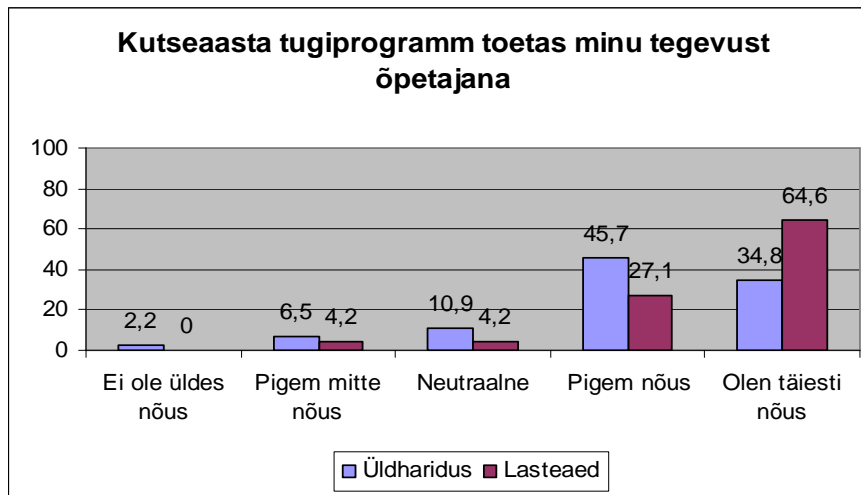
Joonis 46 Peaa arengumapi koostamist vajalikuks

Arengumapi koostamist peavad vajalikumaks samuti lasteaednikud (Joonis 52). 81,2% neist nõustus või pigem nõustus väitega „Peaa arengumapi koostamist vajalikuks”. Õpetajatest olid samal seisukohal 58,7%. Lasteaednike seas polnud neid, kes arengumappi vajalikuks ei pidanud. Õpetajate seas oli selliseid aga 19,5%. (pigem mitte nõus/ ei ole üldse nõus)

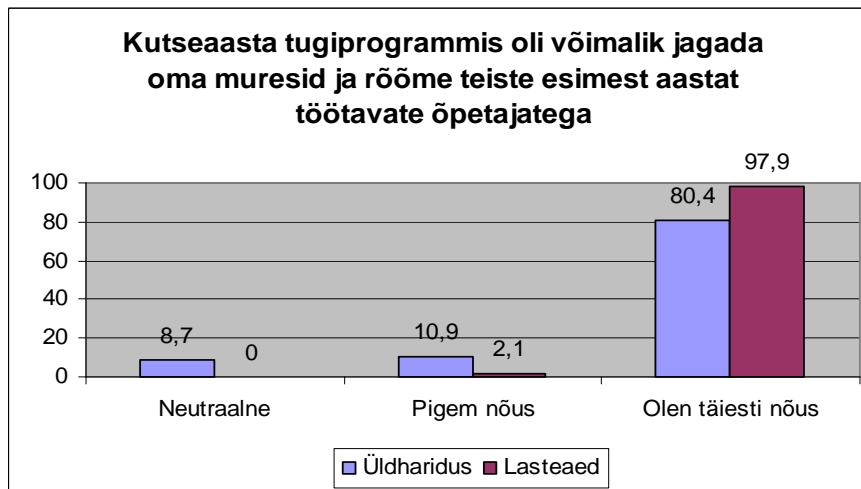
Joonis 47 Arengumapp toetas igapäevase töö analüüsimist

Lasteaednikud hindasid kõrgemalt ka arengumapi rolli igapäevase töö analüüsimisel: 78,8% neist väitsid, et on väitega pigem nõus või täiesti nõus, õpetajatest olid sel seisukohal 40,9%. Arengumappi ei pidanud igapäevast tööd toetavaks 22,8% õpetajatest ja vaid 4,3% lasteaednikest (Joonis 47).

Joonis 48 Kutseaasta tugiprogramm toetas minu tegevust õpetajana

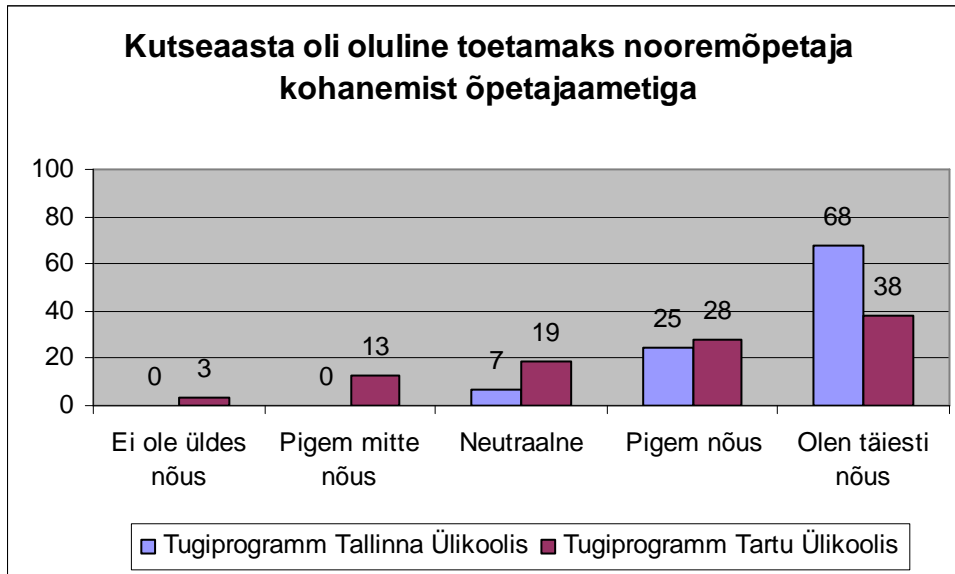
Lasteaednikest 91,7% arvavad, et kutseaasta tugiprogramm toetas nende tegevust õpetajana, üldhariduskooli õpetajatest arvas sama 80,5%. Erinevus on näha ka selles, et lasteaednikud eelistasid oma hinnangutes varianti „Olen täiesti nõus” ning õpetajad varianti „Pigem nõus”.

Joonis 49 Kutseaasta tugiprogrammis oli võimalik jagada oma muresid ja rõõme teiste esimest aastat töötavate õpetajatega.

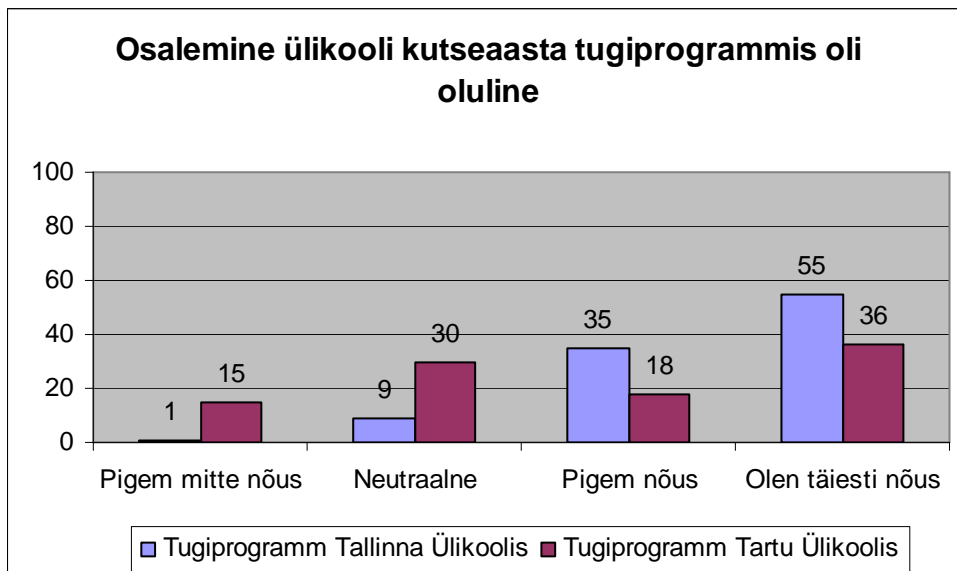
Peaaegu kõik (97,9%- olen täiesti nõus) lasteaednikud tundsid, et said kutseaasta tugiprogrammis jagada oma muresid ja rõõme teiste endasarnastega (Joonis 49). Õpetajate seas oli kõige kindlama hinnangu andnuid vähem (80,4%). Seega on nende seas rohkem neid, kes andsid hinnangu pigem nõus (10,9%) ja neutraalne (8,7%).

Erinevused hinnangutes kutseaasta kasutegurile sõltuvalt tugiprogrammi läbimise kohast.

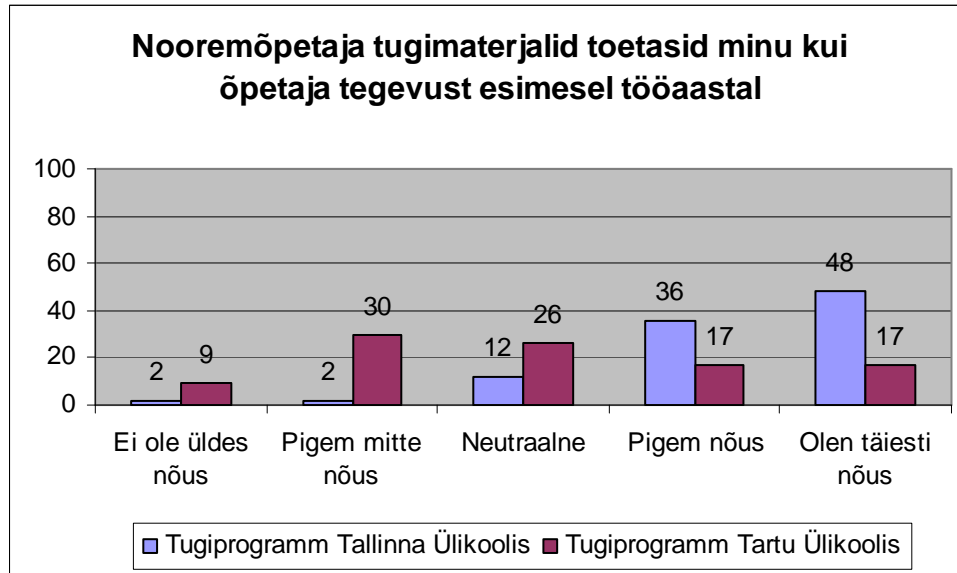
Joonis 50 Kutseaasta oli oluline toetamaks nooremõpetaja kohanemist õpetajaametiga.

Tallinna Ülikoolis tugiprogrammis osalenuist valdav osa (93%) on pigem nõus või täiesti nõus väitega, et kutseaasta oli oluline toetamaks nooremõpetaja kohanemist õpetajaametiga (Joonis 50). Tartu Ülikoolis tugiprogrammis osalenuist on samal seisukohal vaid 58%.

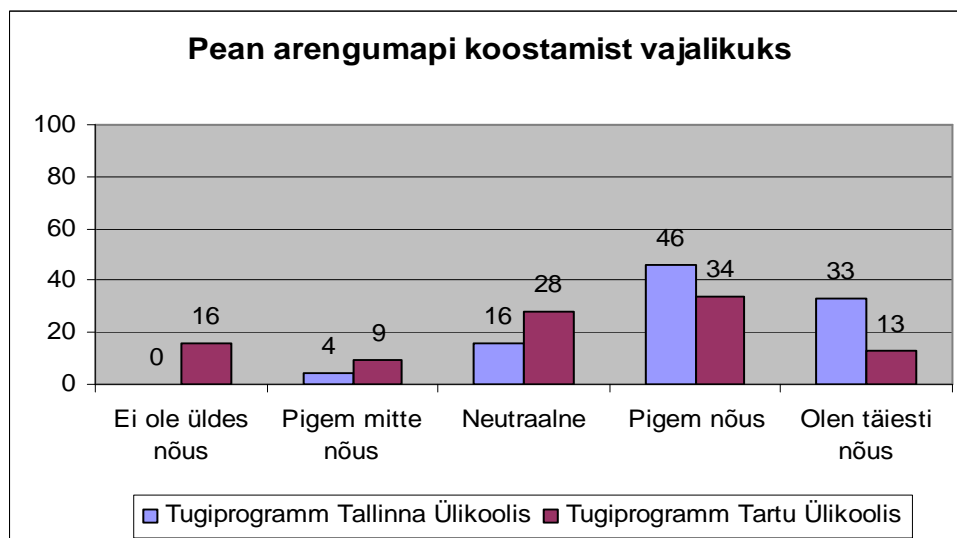
Joonis 51 Osalemine ülikooli kutseaasta tugiprogrammis oli oluline

Osalemist ülikooli kutseasta tugiprogrammis peavad olulisemaks Tallinna Ülikoolis osalenud, kellest 90 protsenti on selle väitega pigem nõus või täielikult nõus (Joonis 51). Tartu Ülikoolis läbinutest on samal seisukohal 54%. Samuti on nende hulgas 15% neid, kes tugiprogrammi oluliseks ei pidanud.

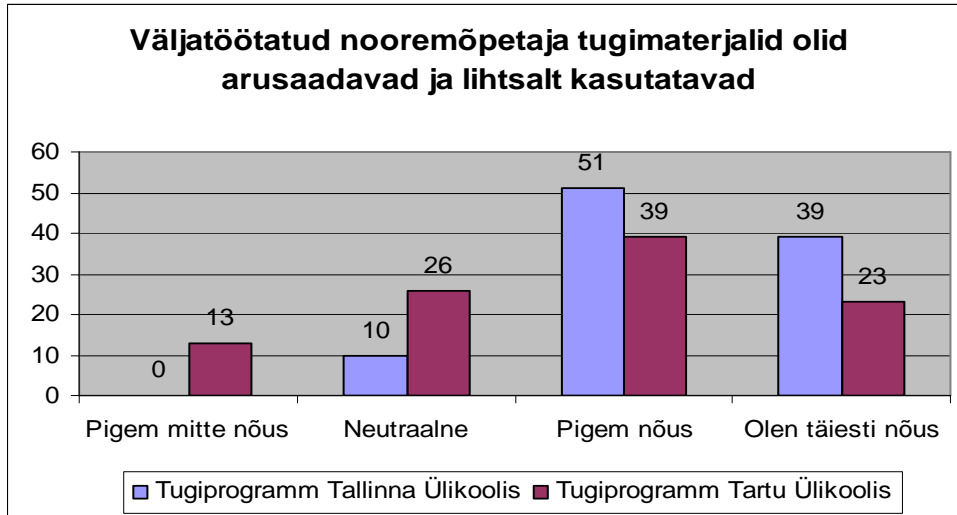
Joonis 52 Nooremõpetaja tugimaterjalid toetasid minu kui õpetaja tegevust esimesel tööaastal.

Nooremõpetaja tugimaterjale pidasid toetavaks 84% Tallinna Ülikoolis tugiprogrammis osalenuist (pigem nõus, täiesti nõus), samas Tartu Ülikoolis osalenud õpetajatest olid samal seisukohal vaid 34%. Rohkem kui neid, kes materjale toetavaks pidasid oli neid, kes olid vastupidisel seisukohal. (ei ole üldse nõus, pigem mitte nõus-39%)

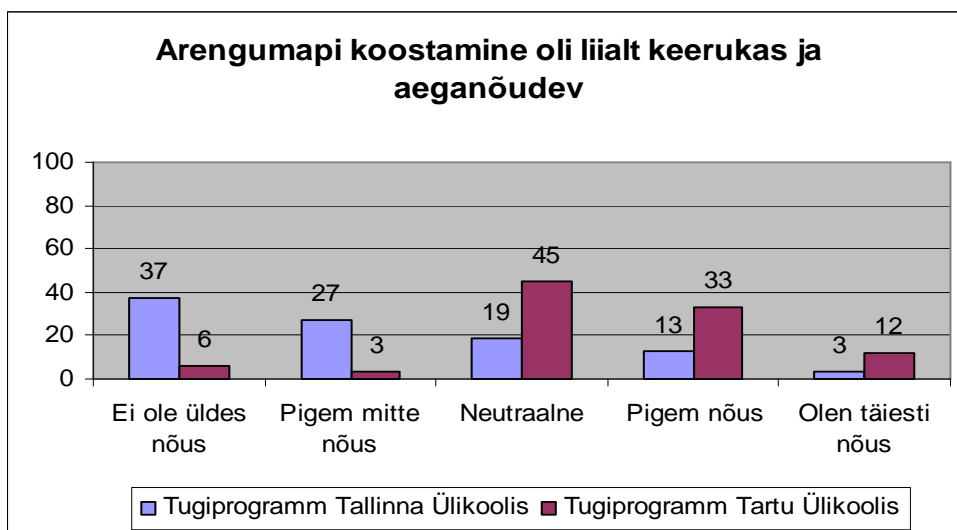
Joonis 53 Peaa arengumapi koostamist vajalikuks

Arengumapi koostamist peavad vajalikumaks need, kes osalesid tugiprogrammis Tallinnas. 79% neist arvab, et mapi koostamine on vajalik ning neid, kes seda vajalikuks ei pea on vaid 4%. Tartu tugiprogrammis osalenutest hindas mappi vajalikuks 47% ning mittevajalikuks veerand.

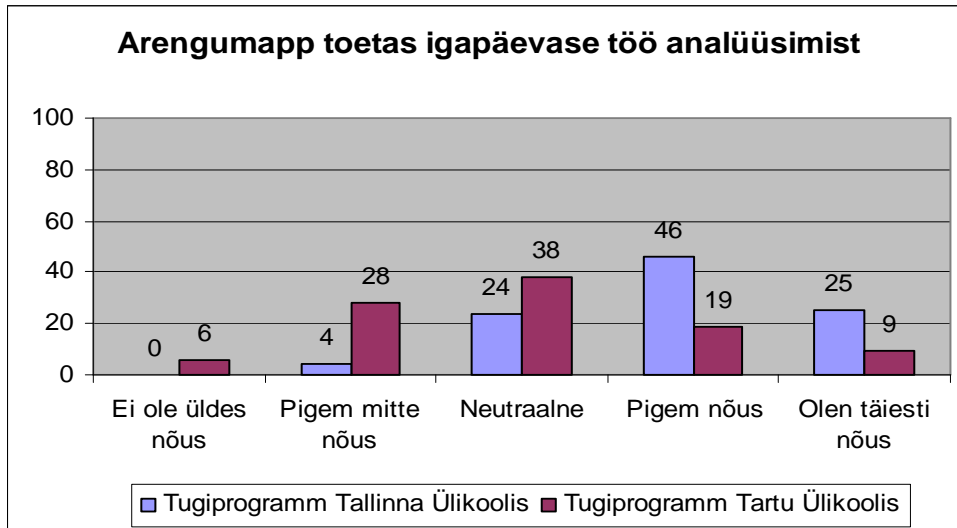
Joonis 54 Väljatöötatud nooremõpetaja tugimaterjalid olid arusaadavad ja lihtsalt kasutatavad

Tugimaterjalide arusaadavust hindavad kõrgemalt Tallinnas tugiprogrammi läbinud, kelledest 90% leidsid, et materjalid olid arusaadavad ja lihtsalt kasutatavad (Joonis 54). Tartu puhul oli sama protsent 62%. Tartus tugiprogrammi läbinute hulgas oli ka 13% neid, kelle meelest materjalid arusaadavad ei olnud.

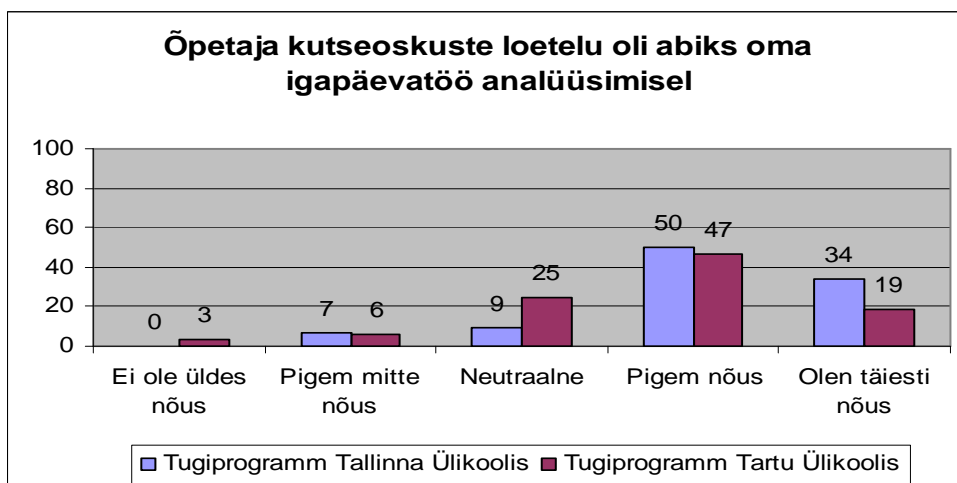
Joonis 55 Arengumapi koostamine oli liialt keerukas ja aeganõudev

Arengumapi koostamist pidasid liialt keerukaks ja aeganõudvaks 45% Tartu tugiprogrammis osalenutest (Joonis 55). Tallinna Ülikoolis osalenute puhul oli sama protsent 16. Samas oli Tartus tugiprogrammi läbinute hulgas väga vähe (9%) neid, kes arvasid et mapi koostamine liiga keeruline ei olnud. Tallinnas tugiprogrammi läbinutest arvas seda 64%.

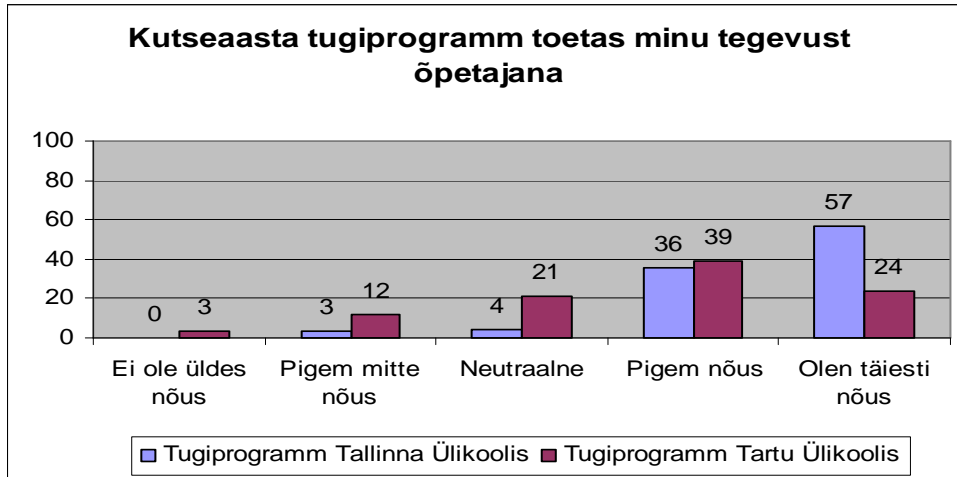
Joonis 56 Arengumapp toetas igapäevase töö analüüsimist

Väitega „Arengumapp toetas igapäevase töö analüüsimist” nõustus 71% Tallinna ning vaid 28% Tartu tugiprogrammis osalenuist. Tartus tugiprogrammi läbinute hulgas oli ka 30% võrra rohkem neid, kes mapis sellist kasu ei näinud. (ei ole üldse nõus, pigem mittenõus TU- 34%, TLU- 4%)

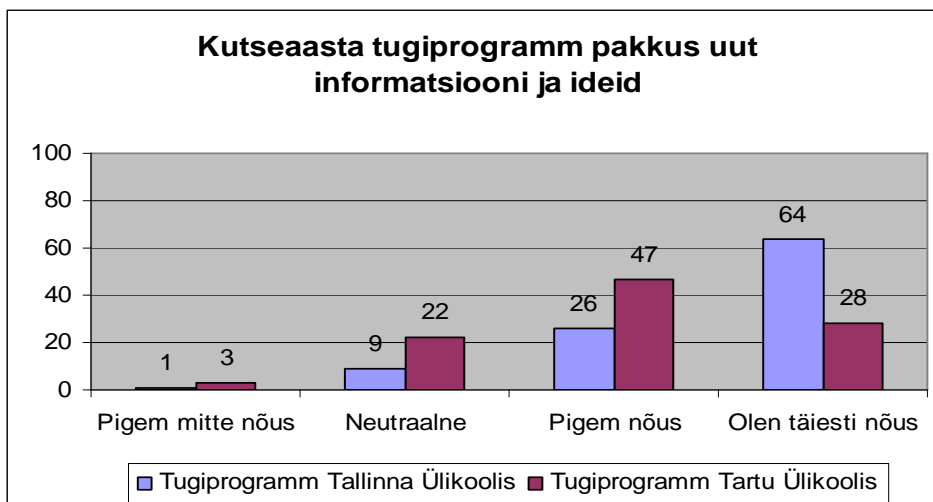
Joonis 57 Õpetaja kutseoskuste loetelu oli abiks oma igapäevase töö analüüsimisel

Kutseoskuste loetelu pidasid igapäevatöö analüüsimisel olulisemaks Tallinnas tugiprogrammi läbinud. 84% neist ütles, et on väitega pigem nõus või täiesti nõus. Tartus tugiprogrammi läbinute hulgas oli sama protsent 66.

Joonis 58 Kutseaasta tugiprogramm toetas minu tegevust õpetajana

Tallinnas tugiprogrammi läbinud hindasid kõrgemalt kutseaasta tugiprogrammi toetust tegevusele õpetajana (Joonis 58). 93% neist olid väitega pigem nõus või täiesti nõus, kusjuures täiesti nõustujate hulk oli üle poole kõigist vastanutest (57%). Tartus osalenuist pidas kutseaastat toetavaks 63% vastanutest. Samuti leidis rohkem neid, kes andsid väitele hinnanguks ei ole üldse nõus või pigem mitte nõus. (TU- 15%, TLU- 3%)

Joonis 59 Kutseaasta tugiprogramm pakkus uut informatsiooni ja ideid

90 protsendile Tallinna tugiprogrammis osalenuist pakkus tugiprogramm uut informatsiooni ja ideid (Joonis 59). Tartu puhul oli sama protsent 75. Samas nõustused väitega kindlamalt Tallinnas osalenud (olen täiesti nõus TÜ- 28%, TLÜ- 64%).

Kõige väärtuslikum tugiprogrammi juures peeti kogemuste vahetamist.

Tabel 9. Mida hindad tugiprogrammi juures kõige väärtuslikumaks?

	Vastajate arv
Kogemuste vahetamist teiste omasugustega	60
Usalduslikku/sõbralikku õhkkonda	15
Toetust probleemide puhul	6
Eneseanalüüsi	3
Mentori olemasolu koolis	3
Teadmisi enesekehtestamise kohta	2
Õpetaja kutseoskuste nimekirja	2
Võimalust oma tööst rääkida	2
Konfidentsiaalsust	1
Motivatsiooni tõstmist töötamiseks	1
Eluliste situatsioonide läbimängimist	1
Väga häid juhendajaid	1
Uusi ideid	1
Kokku	98

Veel hinnati kõrgelt usalduslikku ja sõbralikku õhkkonda ning toetust probleemide puhul (vastavalt 15 ja 6 vastajat 98-st).

Kõige olulisem oli vastanute arvates tugiprogrammis koolielu probleemide lahendamine (Lisa 6).

Veel nimetati olulisteks teemadeks:

- Enesekehtestamine
- Distsipliin
- Töö planeerimine
- Suhtlemisoskused

Vähem toodi välja järgnevaid teemasid:

- Suhtlemine lastevanematega
- Konfliktide lahendamine
- Eestika
- Motiveerimine

- Meeskonnatöö
- Erivajadustega õppija
- Stress

Tugiprogrammi edasiarendamiseks tehti samuti ettepanekuid. 72-st vastajast arvas 29, et on kõigea rahul ja midagi pole vaja muuta. 11 vastajat pakkusid välja, et mappi peaks vähendama või ära kaotama. Sama teemaga seoses leidsid 4 vastajat, et mapist võiks rääkida põhjalikult kohe esimesel kohtumisel.

Koolitustes soovitati läbi viia järgnevad muudatused:

- Koolitus võiks kesta 1 päeva
- Koolitus võiks olla harvem
- Koolitus võiks olla tööpäevadel
- Koolituspäeva ülesehitus võiks olla konkreetsem

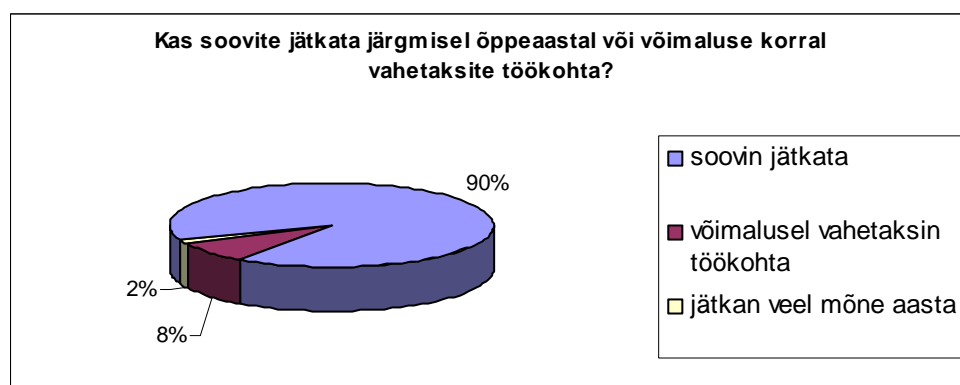
Kuna arengumappide koostamine on kahe varasema seire puhul nooremõpetajate puhul probleemidena märgitud, siis selle seire raames esitati küsimus, mis on arengumappides väärtuslikku.

Tabel 10. Mis oli nooremõpetaja arengumapi materjalides sinu jaoks kõige väärtuslikum ning toetas sinu kui algaja õpetaja tegevust kõige enam?

	Vastajate arv
Eneseanalüüsid	34
Erinevad analüüsid	12
Kutseoskuste loetelu	9
Tagasiside minu tööle	6
Kutsestandard/dokumendid	4
Eesmärkide seadmise tabel	4
Minu tunnianalüüsid	2
Mentori tunnianalüüsid	2
Arenguvestlusi puudutavad materjalid	2
Hindamisvormid	1
Materjalid distsipliini kohta	1
Ise mõeldud ülesanded	1
Kirjanduse loetelu	1
Laste arengut puudutav materjal	1
Muu	11
Kokku	91

Nooremõpetaja arengumapi materjalidest peeti kõige väärtuslikemaks mitmesuguseid analüüse (Tabel 10). Veel nimetati vajalikeks kutseoskuste loetelu ning tagasisidet oma tööle. Vähem toodi välja kirjanduste loetelu ning laste arengut puudutavat materjali.

Viimase küsimusena kutseasta seire raames küsitakse nooremõpetajate valmidust jätkata õpetajaametis.

Joonis 60 Kas soovite jätkata järgmisel õppeaastal või võimaluse korral vahetaksite töökohta?

Valdav enamus (90%) soovib jätkata õpetajaametis. 8% on neid, kes erinevatel põhjustel (ära toodud tabelis 19) soovivad töökohta vahetada. Paar protsenti on ka neid, kes ei ole veel otsustanud ning arvavad, et proovivad õpetajaameteit veel aasta või paar.

Tabel 11. Juhul kui soovite vahetada töökohta, siis palun täpsustage, mis on selle põhjuseks.

	Sagedus
Huvitab muu valdkond	4
Palk on väike	2
Sooviksin asuda lasteaiast kooli tööle	2
Probleemid juhtkonnaga	2
Distsipliiniprobleemid	1
Endasarnaste vähesus(maal töötades)	1
Liiga pingeline töö	1
Ei meeldi selle töö kasvatuslik osa	1
Vähe musikaalseid lapsi, ei saa oma potentsiaali rakendada	1
Tunnen, et seisan paigal	1
Kokku	15

Kokku tõi välja põhjuseid töökohta vahetamise kohta 15 vastanut. Peamiseks põhjuseks märgiti ära huvi muu valdkonna vastu. Veel olid mõjutajatest väike palk ning soov asuda lasteaiast kooli tööle.

Kokkuvõte

Kutseaasta eesmärgiks on toetada algaja õpetaja kohanemist koolis kui organisatsioonis, esmaste kutseoskuste arengut ning pakkuda tuge probleemide lahendamisel. Samas toimub nooremõpetaja arengu toetamine kahel tasandil- koolis ja ülikooli tugiprogrammi raames. Sellest lähtuvalt tehakse selle seire raames kokkuvõtte kolmest aspektist lähtuvalt:

- nooremõpetaja enesekohased uskumused ja professionaalne areng;
- koostöö mentori, kolleegidega ja õppimine organisatsioonis;
- ülikooli tugiprogrammi sisukus.

Nooremõpetaja enesekohased uskumused ja professionaalne areng

Nii nagu ka varasematel aastatel nooremõpetajate usk oma tööülesannetega toime tulla õppeaasta jooksul kasvab. Õpetajatöös on kaugemaid eesmärke enam püstitatud Tallinna Ülikooli lõpetanud (TLÜ 84%, TÜ 66%). Samas usub valdav enamus vastanustest, et eesmärkide seadmine ja eneseanalüüs aitavad paremini oma tegevusi planeerida ja tööd teha. Vaid 5% on III veerandil selle väite puhul neutraalsel seisukohal. Eneseanalüüsi väärtustamise puhul esineb aga üsna suur erinevus lõpetatud kõrgkooliti, nimelt üle poole Tallinna ülikooli lõpetanustest on väitega täiesti nõus, Tartu Ülikooli lõpetajad hindavad eneseanalüüsi madalamalt. Õppeaasta jooksul kasvab valmidus oma tööd analüüsida ja märkmeid teha, siinjuures on selleks enam valmis lasteaiaõpetajad.

Arengumapi koostamist peetakse endiselt aeganõudvaks ja keeruliseks, enam väljendasid rahulolematust Tartu Ülikoolis tugiprogrammi läbijad, ning lisaks nägid selles ka vähem tuge igapäevase töö analüüsimisel. Kutseoskuseid peeti aga üldiselt oluliseks abiks arengueesmärkide püstitamisel.

Oluliseks peetakse õpilaste poolset tagasisidet oma tegevuse korrigeerimisel, siin peavad seda olulisemaks Tallinna Ülikoolis tugiprogrammis osalejad. Tagasiside küsimist kolleegidelt ja kolleegide tundide külastamise ja tegevuste analüüsimist tehakse harvem. Oma igapäevatöö analüüsimise ja planeerimisega tegelevad samuti enamus vastajatest. Kõige enam tehakse kolleegidega koostööd õpilaste probleemide lahendamisel.

Kui kahe varasema aasta seire puhul rahulolu läbitud õpetajakoolitusega kasvas, siis sel korral hinnatakse läbitud õpetajakoolitust suhteliselt stabiilselt, alla 10% vastanuist ei ole pigem rahul.

Kutseoskuste arengut saab hinnata vaid Tallinna Ülikoolis tugiprogrammis osalenute hinnangutest lähtuvalt. Siin on põhiliste kitsaskohtadena näha õpitulemuste määratlemine ja õpilastele teavitamine, õppijate individuaalsusega arvestamine, õppijate suunamine eneseanalüüsile, distsipliiniprobleemide lahendamine ning võimaluste pakkumine paaris ja rühmatöök.

Kõrgemalt hinnati õpilaste õpioskuste arengu toetamist, õpilastele võimaluste andmist oma arvamuse avaldamiseks ja oskust küsida õpilastelt iseseisvat mõtlemist nõudvaid küsimusi. Oma aine valdamist hinnatakse suurepäraseks ja heaks.

Koostöö mentori ja kolleegidega ning õppimine organisatsioonis

Väga kõrgelt hindavad algajad õpetajad suhtlemist kolleegidega ja usutakse, et vajadusel kolleegid aitavad. Samas kogu kollektiivis suhtes on märgata ebakindlust.

Üle poolte vastanuist peab mentori tuge piisavaks, valmidus mentorilt abi küsida on kõrge, kuid mentori tuge kutsealase arengu toetamise ei hinnata kõrgelt.

Keskmiselt külastasid mentorid teise veerandi lõpus 3,3 nooremõpetaja tundi. Nooremõpetajad ise külastasid teiste pedagoogide tunde/tegevusi veidi rohkem – 3,5 tundi. Igale vaatlusele aga ei järgnenud arutelud.

Mentori puhul väärtustati kõige enam mentori juhendamisoskusi ning vestluste konfidentsiaalsust, vähem aitasid mentori koostada töökava, püstitada eesmärke ja tutvuda kooli kodukorra ja teiste õpetajatega.

Organisatsioonis õppimise seisukohast on oluline, et kogenud kolleegid leiaks ja algaja õpetaja tegevuses uudseid aspekte ja oleks valmis sellest õppima. See võiks olla mentori ülesanne, suunata kolleegide tähelepanu nooremõpetaja tugevustele.

Ülikooli tugiprogrammi sisukus

Kutseaasta tugiprogrammiga oldi üldiselt rahul. Nõustuti, et programm pakub uut informatsiooni ja ideid, selles osas hindasid programmi kasutegurit kõrgemalt Tallinna Ülikooli ja Tallinna Õpetajate Seminari lõpetanud. Märksa enam väärtustavad kutseaasta tugiprogrammi lasteaiatõpetajad kui üldhariduskooli õpetajad.

Sama tendents väljendub kogu kutseaasta väärtustamisel.

Osalemist ülikooli tugiprogrammis väärtustavad enam Tallinna Ülikoolis osalenud. Ka arengumapi koostamist väärtustasid Tallinna Ülikoolis tugiprogrammi läbinud kõrgemalt, sealjuures märkimisväärne protsent Tartus tugiprogrammi läbinuid ei pidanud seda üldse oluliseks. Arengumappides peetakse kõige väärtuslikumaks eneseanalüüse ja tagasisidesid.

Olulisem oli tugiprogrammis vastastikune suhtlemine ja koolielu probleemide lahendamine.

Seire tulemustest lähtuvalt võib teha järgmised järeldused ja ettepanekud:

- viia läbi põhjalik ülikooli tugiprogrammi monitooring ja hinnata tugiprogrammi läbiviijate kompetentsust ning meetodeid, võimalusel rakendada üksteise superviseerimist;
- esmaõppe pöörata enam tähelepanu erinevate õppemeetodite rakendamise valmidusele ning õppetöö individualiseerimisele, õpitulemuste ning eesmärkide püstitamisele;
- mentorite koolitusel käsitleda enam algaja õpetaja kutsealaste arengueesmärkide püstitamise toetamist.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kutseaasta tugiprogrammi ja abimaterjalide sisukamaks muutmine on tulemusi andnud ning nooremõpetajate rahuolu kutseaastaga võrreldes kahe varasema aastaga on kasvanud. Suurenenud on valmidus koostada arengumappi ja teostada eneseanalüüsi. 90% vastanuist on valmis jätkama õpetajana, kuna II etapi seire puhul oli vastav näitaja 95%, siis on oluline järgmiste seirete puhul analüüsida õpetajana töötamise motivatsiooni tegureid.

Lisa 1. Mida oled õppinud aasta jooksul enda kui õpetaja kohta?

	Vastajate arv
Ma olen edukas/saan hakkama	14
Ma olen rahulik/tasakaalukas	9
Ma arenen pidevalt	8
Ma sobin õpetajaks/kasvatajaks	8
Ma olen hea suhtleja	6
Ma oskan oma tööd analüüsida	6
Ma olen võimekas	5
Ma olen liiga leebe	5
Ma olen range/nõudlik kui vaja	4
Mul on veel palju õppida	4
Ma oskan motiveerida/viia läbi huvitavaid tunde	4
Ma olen enesekindel	3
Ma olen paindlik	3
Ma oskan lahendada probleeme	3
Kõik ei sõltu minust	2
Ma olen põhjalik	2
Ma julgen küsida abi, kui vaja	1
Ma muretsen liiga palju	1
Ma olen haavatav	1
Ma olen kohusetundlik	1
Ma olen liiga põhjalik/pingutan üle	1
Ma olen pädev õpetama oma ainet	1
Muu	8
Kokku	100

Lisa 2. Mida oled õppinud oma kolleegidelt?

	Vastajate arv
Metoodikat	13
Koostööd	12
Optimismi	10
Lastega suhtlemist	9
Probleemide lahendamist	6
Rahu säilitamist	6
Abivalmidust	5
Distsipliiniprobleemide lahendamist	5
Tunni huvitavamaks tegemist	5
Järjekindlust	4
Enesekindlust	4
Julgust oma mõtteid välja öelda	4
Paberitööd	3
Nemad võiksid minult õppida	3
Lastevanematega suhtlemist	2
Tundma kooli kui organisatsiooni	2
Diskreetsust	1
Eesmärkide seadmist	1
Organiseeritust/planeerimist	1
muu	4
Kokku	100

Lisa 3. Mida oled õppinud oma kooli juhtkonnalt?

	Vastajate arv
Koostöö vajalikkust	17
Paberitööd	7
Täpsust/korreksust	7
Hea juhtimisoskuse olulisust (tunnustamine/eesmärkide seadmine)	6
Iseseisvust	5
Julget pealehakkamist	5
Mitte midagi	5
Sõbraliku/avatud suhtlemise olulisust	4
Rahu säilitamist	4
Töö planeerimist	4
Otsekoheusust	2
Käitumist konflikti olukorras	2
Konkreetsust/otsusekindlust	2
Tolerantsust	2
Töökust	1
Nõudlikkust	1
Vastutustunnet	1
Enesekindlust	1
Analüüsioskust	1
Olen õppinud seda, kuidas inimestega käituda ei tohi	1
Muu	7
Kokku	85

Lisa 4. Mida oled õppinud õpilaste kohta, keda õpetad?

	Vastajate arv
Nad on erinevad	20
Neile tuleb läheneda individuaalselt	12
Nad on toredad	10
Tunnen oma õpilaste eripärasid/vajadusi	7
Nad on siirad	6
Nad vajavad läbimõeldud tegevust	5
Neil on head mõtted	3
Nad on kavalad	3
Nad vajavad distsipliini	3
Olen õppinud tundma tänapäeva huvisid/kombeid	3
Tunnen oma õpilaste võimeid	3
Nad on arukad	3
Nad on huvitavad	2
Nende arvamust tuleb austada	2
Nad on vastuvõtlikud uuele	2
Nad kiinduvad õpetajasse	1
Nad kuulavad mind	1
Heaga saab rohkem kui kurjaga	1
Nendega tuleb olla järjekindel	1
Nad on ettearvamatud	1
Nad unustavad ruttu õpitu	1
On neid kes tahavad õppida ja neid kes ei taha	1
Vähesed neist oskavad teha koostööd	1
Neid tuleb kohelda võrdväärsete partneritena	1
Muu	7
Kokku	100

Lisa 5. Keskmise hinnang kutseaasta, kutseaasta tugimaterjalide ning tugiprogrammi kasutegurile.

(1- ei ole üldse nõus, 5-olen täiesti nõus)

	Keskmine
Kutseaasta tugiprogrammis oli võimalik jagada oma muresid ja rõõme teiste esimest aastat töötavate õpetajatega	4,9
Kutseaasta tugiprogrammis õppisid algajad õpetajad palju üksteiste kogemustes	4,5
Kutseaasta korraldust puudutav info oli kättesaadav	4,4
Kutseaasta oli oluline toetamaks nooremõpetaja kohanemist õpetajaametiga	4,4
Kutseaasta tugiprogramm pakkus uut informatsiooni ja ideid	4,4
Osalemine ülikooli kutsaasta tugiprogrammis oli oluline	4,2
Õpetaja kutseoskuste loetelu oli abiks arengueesmärkide seadmisel	4,2
Kutseaasta tugiprogramm toetas minu tegevust õpetajana	4,2
Väljatöötatud nooremõpetaja tugimaterjalid olid arusaadavad ja lihtsalt kasutatavad	4,1
Õpetaja kutseoskuste loetelu oli abiks oma igapäevatöö analüüsimisel	4
Nooremõpetaja tugimaterjalid toetasid minu kui õpetaja tegevust esimesel tööaastal	3,9
Peaaegu arengumapi koostamist vajalikuks	3,8
Arengumapp toetas igapäevase töö analüüsimist	3,6
Arengumapi koostamine oli liialt keerukas ja aeganõudev	2,6

Lisa 6. Millised tugiprogrammis käsitletud teemad olid sinu jaoks kõige olulisemad?

	Vastajate arv
Koolielu probleemide lahendamine	13
Enesekehtestamine	12
Distsipliin	11
Töö planeerimine	6
Suhtlemisoskused	6
Kõik olid olulised	6
Eneseanalüüs	5
Õppimine läbi mängu	4
Suhtlemine lastevanematega	3
Konfliktide lahendamine	3
Eetika	2
Motiveerimine	2
Kohanemiskeskused/grupi areng	2
Probleemsete lastega toimetulek	1
Ainete integreerimine	1
Meeskonnatöö	1
Erivajadustega õppija	1
Stress	1
Tutvumine erinevate lasteaedadega	1
Õpetaja õigused	1
muu	12
Kokku	94

Lisa 7. Mida soovitaksid tugiprogrammis muuta?

	Vastajate arv
Kõigea rahul	29
Mappi vähendada/ära kaotada	11
Mapist võiks rääkida põhjalikult kohe esimesel kohtumisel	4
Rohkem sisulisi loenguid/teooriat	2
Ühes rühmas võiksid olla sama koolitaseme õpetajad	2
Täpsustada nõudeid, mida kellele ja millal on vaja esitada	2
Üks seminar aineõpetajate sektsioonina	1
Mentor võiks olla oma ainesektsioonist	1
Rohkem praktikuid loenguid pidama	1
Koolitus võiks kesta 1 päeva	1
Koolitus võiks olla harvem	1
Koolitus võiks olla tööpäevadel	1
Koolituspäeva ülesehitus võiks olla konkreetsem	1
Mentor võiks olla 1.-l nädalatel vaatleja rühmades	1
Rohkem mängu	1
Seminari mitte teha kuu lõpus(probleem graafikuga)	1
Lõpetamine võiks olla hiljem, mai lõpus on töö kiire	1
Rohkem kokkusaamisi koos mentoritega	1
Mentoreid võiks rohkem koolitada	1
Võiks anda ka erialast nõu	1
Keskenduda neile õpetajatele, kes on koolis algajad	1
Kokkusaamised võiksid olla igal aastal	1
Ülesanded võiks paremini läbi mõelda, liiga palju paberimajandust	1
Rohkem praktilist tegevusi	1
Rohkem oma kogemuste jagamist	1
Muu	3
Kokku	72

Lisa 8.Mida oled õppinud lastevanemate kohta?

	Vastajate arv
Nad on väga erinevad	4
Osad toetavad last, teised on ükskõiksed	3
Nad on huvitatud lapse arengust ja tegemistest	3
Lapsevanema toetus on lapsele oluline	2
Nad tuleb ära kuulata	2
Ma ei ole nendega suhelnud	2
Peavad end õpetajast paremaks/targemaks	2
Nad vajavad juhendamist	2
Probleemide lahendamist koos nendega	1
Nad on väheaktiivselt	1
Nende vaatenurk asjadele erineb minu omast	1
Paljudel pole huvi oma lapse vastu	1
Nad ei saa aru, mis koolis toimub	1
Nendega tuleb suhelda avatult	1
Neilt võib alati abi paluda	1
Nad on head partnerid minu töös	1
Nende toetus innustab mind	1
Nendega suhtlemine on kõige raskem osa õpetajatöös	1
Muu	1
Kokku	30